

Informe sobre el sistema universitario d'Escòcia

25 de juliol de 2012

SUMARI

Síntesi General i elements més significatius	4
1. Escòcia en el sistema institucional del Regne Unit	6
1.1 Base històrica: <i>Scottish Enligthenment</i> i l'educació com a pilar de la identitat i el projecte nacional d'Escòcia.	6
1.2 <i>Scottish Devolution</i> i desplegament de l'autogovern	7
2. El sistema universitari escocès.....	9
2.1 Enfocament i estructura.....	9
2.2 Mapa i tipus d'universitats.....	10
2.3 La recerca a les universitats escoceses.....	14
2.4 Indicadors de rendiment i posició en els rankings mundials.....	17
3. Governança del sistema universitari	20
3.1 Estratègia política per l'educació superior	20
3.2 Òrgans i estructura.....	21
3.3 El debat sobre la reforma del sistema.....	23
4. Finançament dels sistema universitari.....	25
4.1 L'especificitat escocesa en el finançament universitari	25
4.2 Un ens clau: Scottish Funding Council	27
4.3 <i>Altres formes de finançament de la recerca</i>	29
5. Estudiants a Escòcia	30
5.1 Evolució del nombre d'estudiants.....	30
5.2 El sistema de beques	32
5.3 Inserció laboral després dels estudis	33
6. Estudi de cas: La Universitat d'Edimburg	34
6.1 Presentació i dades generals.....	34
6.2 Governança: Composició dels òrgans de govern de la Universitat.....	35
6.3 Oferta d'Estudis i nombre d'estudiants	37
6.4 Estadístiques d'ocupació i economia de la Universitat.....	39
7. Fitxa comparativa Catalunya - Escòcia.....	40
8. Referències	41
Annex: Altres actors rellevants del sistema.....	43

ÍNDIX TAULES

Taula 1: Institucions d'Ensenyament Superior (HEI) a Escòcia.....	10
Taula 2: Dimensions bàsiques de les 19 HEI escoceses	13
Taula 3: Pes relatiu de la recerca efectuada a Escòcia (2008).....	14
Taula 4: Recerca universitària en % del PIB en els països de l'OECD (2008).....	15
Taula 5: Indicadors de qualitat de les universitats escoceses	18
Taula 6: Aportacions efectuades pel SFC a les universitats escoceses (milions £).....	29
Taula 7: Ingressos de les univ. a Escòcia i resta del Regne Unit (RUK), 2008-09.....	29
Taula 8: Nombre d'estudiants per tipus d'estudis	30
Taula 9: Nombre d'estudiants en cada universitat.....	31
Taula 10: UEd. Membres de l'Òrgan de Govern (University Court) 2012-2013	36
Taula 11: Estudiants matriculats a la Universitat d'Edimburg, curs 2011/2012.....	38
Taula 12: Persones empleades per la Universitat d'Edimburg (2012)	39
Taula 13: Ingressos de la Universitat d'Edimburg (2008/2009)	39
Taula 14: Ingressos de subvencions i contractes de recerca desagregats (2008/09)..	39
Taula 15: Despeses de la Universitat d'Edimburg (2008/2009).....	39
Taula 16: Comparativa Catalunya-Escòcia	40

ÍNDIX GRÀFICS

Gràfic 1: Enquesta Nacional 2010 (RU) als estudiants universitaris sobre docència ...	17
Gràfic 2: Mitjana d'estudiants per docent	19
Gràfic 3: Ràtio de graduats per estudiant.....	19
Gràfic 4: Graduats per milió de dòlars EUA gastats	19
Gràfic 5: Fonts de finançament de les institucions d'ensenyament superior (2006-07)25	

“Of all the small nations of this earth, perhaps only the ancient Greeks surpass the Scots in their contribution to mankind.” Sir Winston Churchill

Síntesi General i elements més significatius

Sota l'espessa capa d'informes i altres textos francament positius i elogiosos envers el sistema universitari escocès i envers Escòcia com a país, trobem - com no podria ser d'altra manera- una realitat curulla de matisos i contradiccions.

En primer lloc, crida l'atenció la constant i peculiar barreja entre tradició i modernitat. D'una banda trobem una munió d'institucions, estructures i càrrecs l'origen dels quals cal cercar-lo alguns o molts segles enrere. De l'altra, l'adopció i utilització gairebé constant del llenguatge del management i l'excel·lència, que es reflecteix no només en paraules, sinó també en fets: Nombrosos organismes dedicats al monitoratge, a l'avaluació, al pensament estratègic i a l'estimació de la qualitat de totes i cada una de les peces que componen el dens entramat universitari escocès. La densitat institucional impressiona; l'esforç que hi ha al darrere de tot el que s'arriba a pensar, formular i mesurar, encara més.

Si això ho traslладem al conjunt del país, el que trobem és una Escòcia relativament orgullosa dels seus orígens i tradicions, i alhora amb una capacitat d'obertura més que notable, tot i la seva posició geogràfica relativament perifèrica. Una Escòcia que ha basat la recuperació de l'autogovern en antiquíssimes institucions judicials i... educatives, alhora que ha estat capaç de plantejar una organització del seu govern autònom pràcticament inèdita, que prescindeix de les estructures departamentals i es focalitza en estratègies, projectes i serveis.

En segon lloc, crida l'atenció la constant i peculiar barreja entre liberalisme i estatisme. D'una banda, la gloriosa il·lustració escocesa va deixar l'empremta de noms com Adam Smith i David Hume, associats al naixement del liberalisme i la moderna economia de mercat. De l'altra, una tradició religiosa -els presbiterians- compromesa amb la igualtat social, també i sobretot en l'àmbit educatiu.

Factors ideològics a banda, en l'etapa més recent el sector públic havia anat guanyant pes ni que fos per compensar un sector privat que perdia força. A Escòcia el teixit industrial, molt basat en indústries pesants, es va pràcticament ensorrar als anys 70 i 80, amb una premier conservadora a Londres, Margaret Thatcher, que no va donar cap treva i que encara avui és considerada com una enemiga d'Escòcia. Aquest factor devia influir, segurament amb d'altres, en la configuració d'un mapa polític escocès contemporani molt escorat cap a l'esquerra, on el vot al Partit Conservador va arribar a ser gairebé testimonial. Això ho podem associar també a una major defensa dels serveis públics que en altres parts del Regne Unit, que es veuria reflectida, entre d'altres, en la defensa d'un ensenyament superior fort i sostingut amb fons públics.

Potser per tot això Escòcia deu ser un dels països on ha arrelat més l'anomenada "tercera via", és a dir, el reformisme de centre-esquerra en el marc de l'acceptació de les premisses del capitalisme global, propugnat a finals dels 90 per líders polítics com Blair, Clinton o Schröder. A diferència dels corrents més neoconservadors i neoliberals de la dreta política, la tercera via propugna que l'Estat es pot i s'ha de reformar per garantir una provisió de serveis públics adequada, que garanteixi una certa igualtat d'oportunitats. La realització pràctica d'aquesta reforma requereix, justament, tot l'arsenal conceptual i instrumental de la nova gestió pública, que ens porta a l'inici d'aquest escrit: l'obsessió pels rankings i la qualitat, però també per l'eficiència, el *value for money*, que cada lliura gastada aportí un valor igual o superior en benestar.

Al capdavall, què tenim? Tenim un sistema universitari escocès situat en el centre intel·lectual, moral i econòmic del país. Les universitats són una part important de la identitat i de l'orgull nacional. Com a tals, gaudeixen d'una posició bastant privilegiada. Certament, hi ha motius per sentir-se'n orgullós. El sistema aporta rendiments més que notables tant en quantitat -nombre i varietat d'universitats, d'estudiants, d'estudis...- com en qualitat: docència altament valorada, recerca de primer nivell estatal i fins i tot mundial en certes matèries, connexió potent amb el teixit econòmic local...

Sense les seves universitats, Escòcia seria indubtablement un país molt més pobre; en tots els sentits. Amb tot, aquest lligam entre nació i universitat també comporta el risc de sobrevalorar allò propi, i de que sigui massa complicat exercir una crítica real i profunda, malgrat tots els monitoratges i totes les avaluacions continuades que s'elaboren any rere any.

1. Escòcia en el sistema institucional del Regne Unit

1.1 Base històrica: *Scottish Enlightenment* i l'educació com a pilar de la identitat i el projecte nacional d'Escòcia.

La cita de Churchill que encapçala aquest informe no és gratuïta. Un cop integrada a la Gran Bretanya l'any 1707, en lloc de patir una previsible caiguda en la insignificança històrica, Escòcia va jugar un paper clau en l'ascens de l'Imperi Britànic, i les innovacions generades allà, en la filosofia (Adam Smith, David Hume), l'educació, el comerç, l'enginyeria (James Watt), la indústria, l'arquitectura, l'urbanisme, el reclutament, administració de medicaments, i fins i tot el turisme, van donar forma al món modern de la democràcia capitalista¹.

La dèria pel saber ve de molt abans. De fet, després de les universitats d'Oxford i Cambridge, les quatre universitats més antigues del Regne Unit són escoceses (St Andrews, 1413), Glasgow (1451) Aberdeen (1495) i Edinburg (1583). Però sembla que el veritable trampolí cap a l'anomenada "il·lustració escocesa" va ser la religió presbiteriana. Aquesta branca del calvinisme va popularitzar la idea que el poder polític, encara que ordenat per Déu, residia no en el monarca ni en el clergat, sinó en el poble. Podien ser molt fanàtics, però també tenien una gran estima per l'educació. Així, al 1696 el Parlament escocès va aprovar una llei que preveia l'establiment d'una escola i d'un mestre d'assalariats a cada parròquia. L'efecte d'això va ser que el 1750, amb un nivell estimat del 75% de l'alfabetització, els escocesos van ser probablement la nació més llegida de la terra. Els efectes de tot això es van fer sentir a les universitats i el sector del llibre. Al 1790 a Edimburg hi operaven 16 editorials. Per altra part, viure a la perifèria del Regne Unit tenia els seus avantatges. Un cop pacificada, Escòcia va mantenir la llibertat de pensar i d'innovar, i les seves elits no es van deixar intimidar pel domini cultural i lingüístic anglès.

En aquesta llarga història d'educació pública universal Escòcia ha desenvolupat trets particulars. Per exemple, el sistema escocès d'ensenyament secundari ha posat tradicionalment l'èmfasi en l'amplitud dels coneixements, incorporant una àmplia gamma de matèries, mentre que els sistemes anglès, gal·lès i nordirlandès han posat més l'èmfasi en una major profunditat educativa, a costa de les matèries considerades com a no essencials.

¹ Veure la ressenya escrita per Irving Welsh sobre el llibre d'Arthur Herman *How the Scots Invented the Modern World: The True Story of How Western Europe's Poorest Nation Created Our World & Everything in It*, <http://www.guardian.co.uk/education/2002/jan/19/highereducation.historybooks1>

1.2 *Scottish Devolution* i desplegament de l'autogovern

Escòcia forma part del Regne Unit des de l'anomenada Unió dels parlaments de 1707. Tanmateix, sempre hi ha hagut aspectes de la societat escocesa que han estat notablement diferents de la resta del Regne Unit. Les particularitats que més es destaquen són el sistema jurídic i, com hem vist, el sistema educatiu. En altres aspectes, però, al llarg dels segles s'ha produït un acostament molt fort entre Escòcia i la resta del Regne Unit, que es fa palès en la llengua (el gaèlic té avui en dia un ús testimonial)² i en qüestions més modernes però no menys importants, com seria el sistema *nacional* (britànic) de protecció social i de salut. Hi ha una història compartida d'imperi, guerres i transformacions econòmiques, que han empès cap a la integració. Però també s'ha deixat marge per a l'expressió d'una identitat escocesa diferenciada, també en qüestions d'alta rellevància simbòlica, com l'esport.

Hi ha, doncs, un equilibri entre elements diferencials i elements compartits. Escòcia no ha estat absorbida per Anglaterra, però tampoc s'ha aïllat del corrent principal de la vida econòmica i social britànica. A nivell institucional, l'anomenada Scottish Office, políticament responsable davant el Parlament Britànic, sempre va garantir una certa descentralització administrativa per a Escòcia. L'any 1997, després d'una aclaparadora victòria laborista a les eleccions al parlament britànic, aquest va acordar "retornar" (*to devolve*) a un parlament escocès de nova creació part de la seva sobirania sobre Escòcia, concretada en un gran nombre de competències. Aquest acord va ser ratificat per referèndum al setembre del mateix any i l'any 1999 es van celebrar les primeres eleccions parlamentàries escoceses. El Partit Nacionalista Escocès (SNP) inicialment no va secundar la *Devolution*, però va acabar acceptant-la, entenent que es tractava d'un pas intermedi cap a la independència.

La Devolution consagra el Regne Unit és una unió asimètrica. Les seves quatre parts (Anglaterra, Escòcia, Gal·les i Irlanda del Nord) no només són molt diferents en grandària, sinó també en el tipus i el nivell de la descentralització assolida. De fet, a Anglaterra no hi ha descentralització política, de tal manera que els escocesos són representats en dos parlaments (Westminster i Edimburg), mentre que els anglesos només en un.

L'any 2009 la Commission on Scottish Devolution³, un organisme independent creat per avaluar l'evolució de l'autonomia concedida a Escòcia, va publicar un exhaustiu informe⁴ sobre la matèria, la primera i més important conclusió del

² D'acord amb el cens de 2001, només 58,652 escocesos el sabien parlar, un 1.2% de la població major de 3 anys. Des de l'any 2005 gaudeix de reconeixement i protecció legislativa, però no és un idioma oficial (http://en.wikipedia.org/wiki/Scottish_Gaelic). Ben al contrari que el gal·lès, que és clarament minoritari però ben viu al País de Gal·les. (http://en.wikipedia.org/wiki/Welsh_language).

³ <http://www.commissiononscottishdevolution.org.uk/>

⁴ Serving Scotland Better: Scotland and the United Kingdom in the 21st Century. <http://www.commissiononscottishdevolution.org.uk/uploads/2009-06-12-csd-final-report-2009fbbookmarked.pdf>

qual és la descentralització ha estat “un veritable èxit”. En aquests 10 primers anys s’ha demostrat que és possible tenir un parlament escocès dins del Regne Unit i, no obstant això, mantenir una bona relació de cooperació amb el parlament britànic. De fet, el Parlament del Regne Unit encara té, jurídicament, la facultat de legislar sobre Escòcia en determinades matèries, més enllà dels assumptes reservats (defensa, exteriors, corona, etc.), però no ho fa, a menys que tingui l’acord explícit del Parlament escocès. Fins ara, doncs, sembla que hi ha hagut un respecte escrupolós per part de Londres cap a l’autonomia escocesa. No obstant això, després de la seva abassegadora victòria a les eleccions al Parlament Escocès de 2011, el SNP ha posat en marxa un procés de referèndum sobre la independència d’Escòcia que és previst que es celebri l’any 2014.

Els 129 diputats del Parlament a Edimburg tenen competències molt àmplies sobre justícia, educació, salut, agricultura, medi ambient, transport, desenvolupament econòmic i govern local. En conjunt decideixen sobre més del 60% de la despesa pública territorialitzable. Les grans partides que manté l’Estat central són la defensa i, sobretot, la seguretat social. La despesa pública per càpita és més alta a Escòcia que en la majoria d’altres parts del Regne Unit, tot i que els impostos recaptats no. Això vol dir que Escòcia obté un guany net de la participació en els impostos estatals, que inclouen els del petroli i el gas del Mar del Nord. De fet, la major part del pressupost d’Escòcia prové d’una transferència incondicionada (block grant) del Parlament de Londres, que es calcula des de 1978 (molt abans de la Devolution) mitjançant l’anomenada fórmula Barnett. Bàsicament consisteix en què els augments (o reduccions) en els pressupostos per a serveis públics d’Anglaterra són automàticament transferits a Escòcia de forma proporcional a la seva població. Però el Parlament Escocès pot decidir a quina política destina els recursos addicionals (o de quina política els redueix, en el context actual!). Un altre element significatiu és que el Parlament escocès té àmplies facultats de despesa, però poca responsabilitat fiscal. La Commission on Scottish Devolution considera que aquest és un punt feble de l’autonomia escocesa, que caldria esmenar amb una major capacitat de crear tributs nous i de participar, amb capacitat normativa, en impostos com l’IVA i l’IRPF. En darrera instància, dependre de la fórmula Barnett fa que les opcions polítiques de Londres –com la reducció del finançament públic a les universitats- acabin reduint el marge de decisió del Parlament d’Edimburg.

La Devolution atorga al Parlament escocès la potestat legislativa sobre totes les qüestions d’educació, cosa que inclou la regulació dels estàndards educatius, el reclutament del professorat i el finançament de tot el sistema. Tan sols una part del finançament de la recerca, la que es canalitza a través dels consells de recerca britànics, ha quedat com a matèria reservada del poder central. Les competències són exercides políticament pel *Secretary for Education and Lifelong Learning* (Conseller d’Educació i Aprenentatge al llarg de la Vida). L’any 2007 el nou govern del Partit Nacional Escocès va abolir els departaments dins de l’Executiu escocès i va introduir una innovadora estructura, basada en direccions de serveis que s’agrupen al voltant d’un director general per a determinades finalitats.

Que l'autonomia política pot acabar produint resultats diferents es va posar plenament de manifest quan a partir de 1999, coincidint amb el desplegament de l'autonomia escocesa, Anglaterra va anar aprovar la introducció de matrícules universitàries cada vegada més elevades, mentre que Escòcia decidia mantenir l'educació universitària gratuïta. Amb els anys, el temor de patir una allau d'estudiants "refugiats econòmics" d'Anglaterra, que podria col·lapsar l'oferta i fer perdre prestigi a les universitats escoceses, afegit al temor a la insuficiència financera, van portar al govern escocès a adoptar una decisió molt polèmica: permetre a les seves universitats que cobrin matrícula als estudiants no escocesos del Regne Unit, al mateix nivell que les seves homòlogues angleses, gal·leses i nordirlandeses (fins a 9.000 lliures/any a partir del curs 2012/2013). En canvi, els estudiants no britànics procedents d'altres estats de la Unió Europea, de moment tampoc hauran de pagar matrícula, ja que el govern escocès encara no ha trobat la manera de justificar-ho sense entrar en conflicte amb la legislació comunitària. Finalment, els estudiants no europeus (*overseas*) paguen matrícules molt elevades, que ajuden a finançar el conjunt del sistema.

2. El sistema universitari escocès.

2.1 Enfocament i estructura

El sistema universitari escocès culmina un sistema educatiu que, com hem vist, es situa en l'espai central de la societat. Al final del primer cicle (4 anys) d'ensenyament secundari els estudiants es presenten als primers exàmens nacionals de qualificació (Nivell Estàndard). Els seus resultats es registren en el Certificat de Qualificacions d'Escòcia (SQC). Però l'objectiu de molt estudiants és assolir un certificat de Nivell Avançat, amb un examen que generalment es fa en acabar el cinquè any de secundària, a l'edat de 17 anys. Això els permet entrar directament a l'ensenyament professional avançat, o bé continuar el camí cap l'educació superior, un cop assolit l'anomenat Nivell Avançat Superior.

A Escòcia la formació tècnica i professional de nivell superior està molt desenvolupada. Hi ha quaranta-cinc centres (anomenats *colleges*) que ofereixen aquest tipus de formació, tant per a alumnes joves com per a persones de més edat, que fan formació continua. A temps complet i a temps parcial, amb una gran varietat de temes. Les universitats tenen un alt grau de llibertat per estructurar una oferta que satisfaci les necessitats dels estudiants i els empresaris, col·lectius que, juntament amb el personal docent, configuren els consells d'administració dels *colleges*. Un altre element interessant és la majoria d'aquests centres han establert acords amb les universitats, de tal manera que aquells estudiants que assoleixin determinats estàndards poden

incorporar-se directament a un curs d'educació superior. A més, alguns colleges fins i tot ofereixen una part o la totalitat de determinades cursos universitaris de grau. Això està vinculat normalment a finançament privat per a determinats projectes, ajustant els programes de formació a la situació de les empreses i dels estudiants. Existeix, en definitiva, una forta vinculació entre colleges i universitats, cosa que es veu reflectida també en el fet de compartir la mateixa institució finançadora, el Scottish Funding Council.

Pel que fa ja estrictament a la universitat, a Escòcia, els títols de l'anomenat grau ordinari s'assoleixen després de cursar i aprovar tres anys d'estudis a temps complet o de quatre anys, quan es vol assolir un nivell més especialitzat i exigent (el grau d'honor). Els graus de quatre anys són una peculiaritat del sistema universitari escocès, ja que a la resta del Regne Unit són sempre de tres anys. Amb tot, també hi ha la possibilitat que els estudiants es presentin a uns exàmens específics que els permeten incorporar-se directament al segon any dels estudis. En medicina, odontologia, arquitectura, ciències veterinàries i algunes altres àrees el grau pot durar fins a sis anys. En les quatre universitats més antigues, els graus en arts, humanitats i llengües són denominats *Master of Arts*. En les altres universitats el títol de grau normalment s'anomena *bachelor*. Els estudis de postgrau inclouen tant els d'un any de durada (postgraus) com els d'un o dos anys que porten al títol de màster. A través dels Màsters es pot arribar als anomenats graus de recerca (*research degrees*), M. Phil. (1-2 anys) o Ph.D. (3-4 anys), que s'ofereixen en gairebé totes les universitats. Cada any d'estudi de programes de grau i de postgrau universitaris es compon de diverses assignatures (*courses*). organitzades dins de cada àrea temàtica per nivell SCQF, des del nivell 7 (1er curs de grau) fins al nivell 11 (postgraduat). La configuració del "menú" de *courses* de cada estudiant sol ser bastant flexible.

2.2 Mapa i tipus d'universitats

Escòcia compta amb un total de 19 institucions d'ensenyament superior (*Higher Education Institutions* o HEI), tot i que de fet són 15 universitats, ja que de la llista se n'han d'excloure les tres institucions especialitzades en art, música i agricultura, així la Universitat Oberta, perquè és de tot el Regne Unit. La Universitat de les Highlands i les Illes no va assolir veritable estatus universitari fins l'any 2011. Es distingeixen fins a cinc tipus d'universitats, en funció de la seva antiguitat i característiques. Com més antigues més prestigi i valoració social solen tenir.

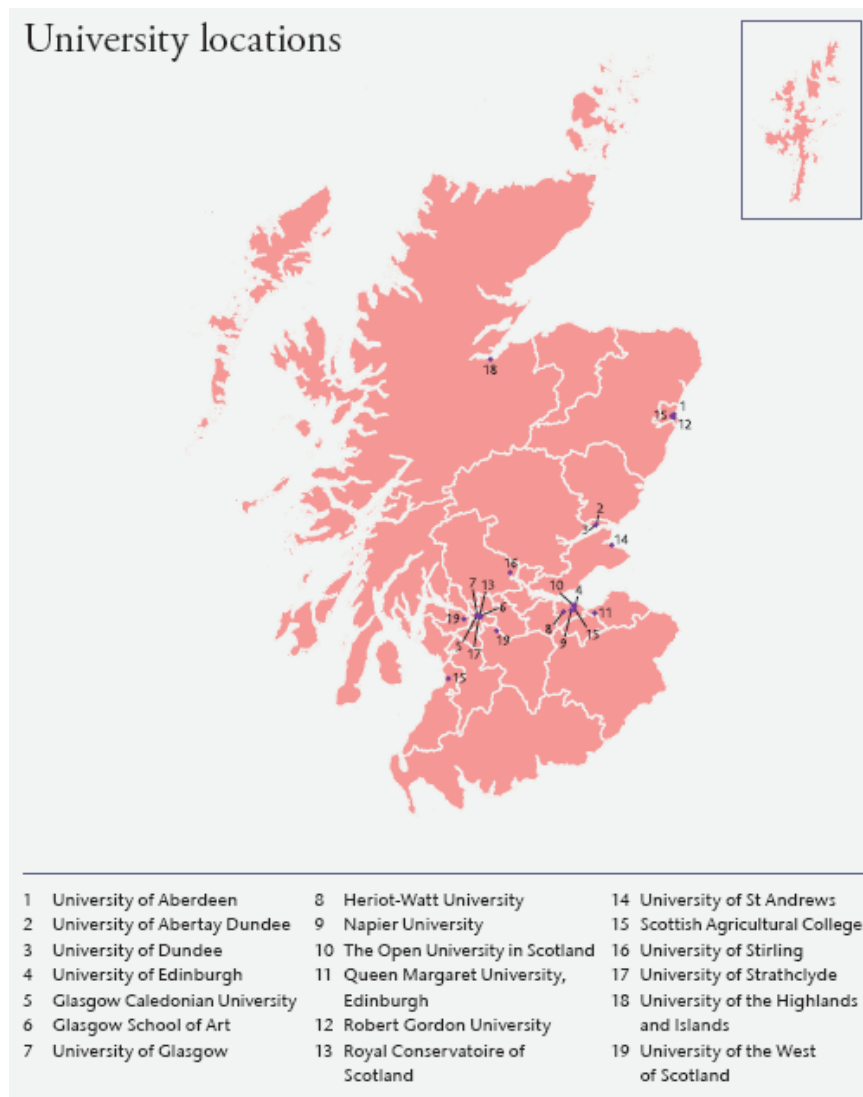
Taula 1: Institucions d'Ensenyament Superior (HEI) a Escòcia

Institucions antigues

1. The University of Aberdeen
1. The University of Edinburgh
2. The University of Glasgow
3. The University of St Andrews

Institucions estatutàries Pre-1992	4. The University of Dundee
	5. Heriot-Watt University
	6. The University of Stirling
	7. The University of Strathclyde
Institucions Post-1992	8. The University of Abertay Dundee
	9. Edinburgh Napier University
	10. Glasgow Caledonian University
	11. University of the Highlands and Islands
	12. Queen Margaret University
	13. The Robert Gordon University
	14. The University of the West of Scotland
Institucions petites especialitzades	15. The Glasgow School of Art
	16. The Royal Conservatoire of Scotland
	17. The Scottish Agricultural College
Altres	18. The Open University in Scotland

D'entrada poden semblar moltes universitats per a un país de poc menys de 80.000 kilòmetres quadrats i poc més de 5 milions d'habitants. Com es pot observar en el mapa, la seva distribució territorial és molt desigual, ja que els centres estan ubicats majoritàriament a l'entorn de les dues grans àrees urbanes d'Escòcia, Glasgow i Edimburg. Aquestes dues ciutats, de l'ordre de 500.000 habitants, compten amb tres universitats cada una.

Font: Facts and Figures, p. 15.

Totes aquestes entitats, a més de la seva dedicació a l'ensenyament superior, són de fundació pública i estan finançades per l'Estat. Com a tals, comparteixen tres característiques essencials:

1. Són legalment independents.
2. Tenen un caràcter benèfic (*charitable*).
3. Rendeixen comptes a través d'un òrgan de govern que assumeix la responsabilitat última de tots els aspectes de la institució.

Tanmateix, més enllà d'això es constaten diferències molt notables pel que fa a la grandària i pressupost.

Taula 2: Dimensions bàsiques de les 19 HEI escoceses

	Nom	Any de creació	Pressupost anual (milions £)	Personal contractat	Nombre d'estudiants
1.	University of Aberdeen	1495	200	3.000 del qual 1.400 acadèmic	16.000
2.	University of Abertay, Dundee	1888	37	1 lecturer per c. 17 estudiants	5.084 (2010-2011)
3.	University of Dundee	1881 creada; 1967 indep.	208	Més de 3.000	Més de 17.000
4.	University of Edinburgh	1582	651	11.772	28.974
5.	Edinburgh Napier University	1964	106	1.612	17.793
6.	University of Glasgow	1451	450	5.967	23.162
7.	Glasgow Caledonian University	1993	406	1.500?	17.500
8.	Glasgow School of Art	1845	23	350	1.900
9.	Heriot-Watt University	1861	1423	1.666	11.800
10.	University of the Highlands and Islands	1993	38	<i>No disponible</i>	7.653
11.	Open University in Scotland	1969	471	7.000 tutors	264.000
12.	Queen Margaret University	1875	34	461	6.333
13.	Robert Gordon University	1824	93	1.424	(2009-2010) 15.000
14.	Royal Conservatoire of Scotland	1847	<i>No disponible</i>	873	799
15.	Scottish Agricultural College (SAC)	1899	55	<i>No disponible</i>	950
16.	University of St Andrews	1413	147	1.800	7.200
17.	University of Stirling	1967	93 (2007-2008)	1.400	12.300
18.	University of Strathclyde	1796	<i>No disponible</i>	3.000	29.000
19.	University of the West of Scotland	1897	<i>No disponible</i>	1512 (2009-2010)	18.000 (est 2008)

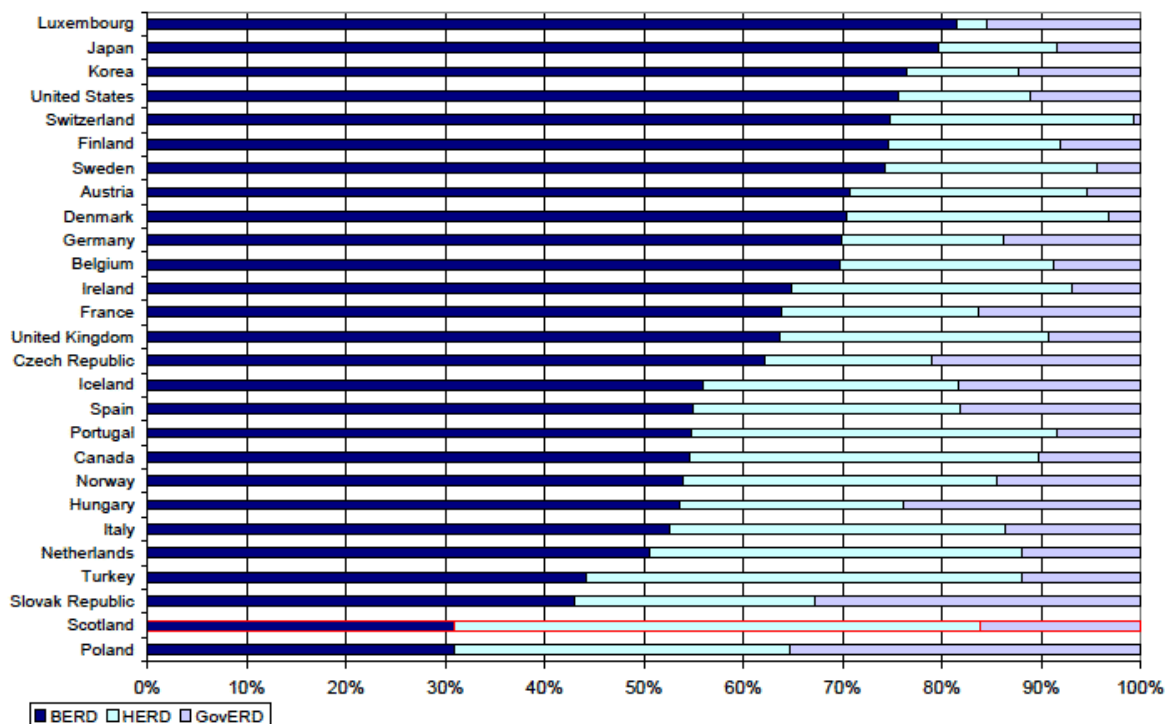
Font: Elaboració pròpia a partir de dades obtingudes a la web de cada centre

2.3 La recerca a les universitats escoceses

L'any 2008 Escòcia va destinar 1.778 milions de £ en recerca. Això va significar un 1.55% del PIB, comparat amb el 1.79% del Regne Unit, 1.81% a la Unió Europea i 2.33% a l'OECD⁵.

Tanmateix, la característica especial del sistema de recerca escocès és l'enorme pes que hi tenen les universitats, probablement sense parangó al món. Això explica, en bona part, les dades que veurem en capítols posteriors sobre ingressos per recerca. No tan sols està ben finançada pel sector públic, sinó que també rep molts encàrrecs del sector privat. Hi ha dues causes que poden explicar aquest fenomen de "delegació de recerca": Una de positiva, que les universitats treballin molt bé i responguin a les necessitats i expectatives d'empreses i societat; i una de negativa, que el sector privat sigui massa feble com per assumir projectes de recerca propis. Amb una inversió escocesa en I+D+I inferior a la mitjana britànica, podem especular que el fenomen és una combinació d'ambdues causes. De fet, és un patró que s'acosta al de països amb menys PIB, amb excepcions com els Països Baixos, Itàlia o Canadà.

Taula 3: Pes relatiu de la recerca efectuada pel sector privat (BERD), universitats (HERD) i administracions públiques (GovERD) als països de l'OECD (2008)

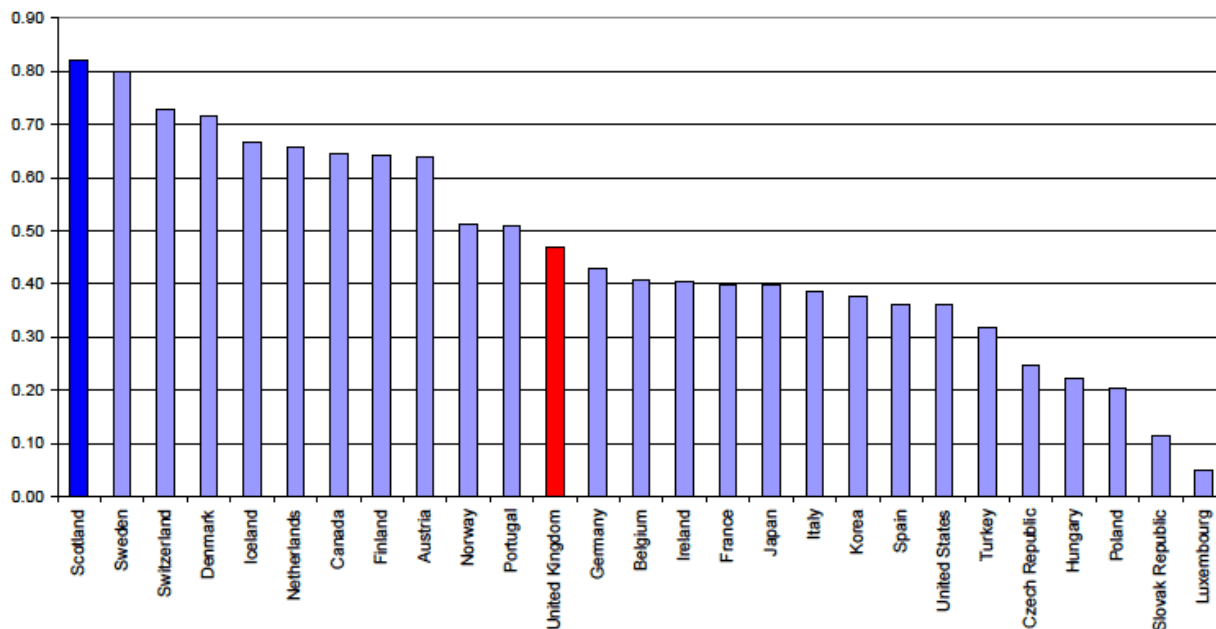

Font: Informe "Efficiency and Effectiveness of Higher Education Institutions".

⁵ Bona part de les dades d'aquest apartat s'han obtingut de l'Informe "Efficiency and Effectiveness of Higher Education Institutions", publicat al novembre de 2010.
<http://www.scotland.gov.uk/Publications/2010/11/09155920/0>

La taula següent mostra la gran potència recercadora de les universitats escoceses, que en termes econòmics arriba a més del 0,8% del PIB, més del doble que a Espanya.

Taula 4: Recerca universitària en % del PIB en els països de l'OECD (2008)

Font: Informe "Efficiency and Effectiveness of Higher Education Institutions"

Un dels efectes d'això és que l'any 2007, Escòcia va produir 10.951 documents acadèmics, i amb 4,9 articles per milió de dòlars EUA invertits Escòcia va situar-se primera al grup de comparació de 27 països en aquesta mesura. En termes d'articles per investigador, Escòcia es va situar 3^a, amb 2,64 articles per investigador, només per darrere de Suïssa, amb 3,21 i els Països Baixos amb 2,68. Resultats molt similars es van assolir en nombre absolut de citacions, citacions per investigador i citacions per article; sempre entre els llocs 2 i 4 del ranking. Segons l'informe New Horizons⁶, amb menys del 0,1% de la població mundial, Escòcia aporta el 0,8% dels articles científics. La recerca escocesa és particularment forta en ciència, enginyeria i medicina. Sense menystenir aquests enormes mèrits, cal dir que el gran pes de la recerca universitària reforça Escòcia en aquest tipus d'indicadors, ja que a les universitats la recerca es publica molt més sovint que al sector privat.

Com a contrapunt tenim que en els rankings d'excel·lència en la recerca elaborats per al conjunt del Regne Unit Escòcia es situa lleugerament per sota de la mitjana del conjunt de l'Estat. Això s'explica pel fet que, en tenir més finançament públic i privat al seu abast, a Escòcia totes les universitats, bones i no tan bones, fan recerca i totes la presenten a avaluació. A Anglaterra sembla que són bastant més selectius.

⁶ New Horizons: responding to the challenges of the 21st century, p. 4

Més enllà resultats i rankings, es considera que les universitats seran clau per desenvolupar les noves indústries que impulsin la desitjada reindustrialització d'Escòcia, basada especialment en àrees com les energies renovables, les ciències de la vida i les indústries creatives.

Això enllaça amb un dels altres elements significatius del sistema escocès de recerca i que es considera que ha contribuït notablement a la seva eficàcia i projecció és l'anomenada *integració/unió de recerca* (**pooling of research**). L'any 2003 l'agència escocesa finançadora de les universitats i la recerca va posar en marxa una iniciativa per encoratjar els investigadors a posar en comú els seus recursos i, d'aquesta manera, assolir massa crítica i poder respondre millor a la creixent competència internacional. Al darrere de tot plegat també hi ha la creença que la proximitat intel·lectual i física ofereixen un entorn ideal per a la col·laboració entre els centres de recerca, atorgant així a les universitats d'Escòcia un avantatge competitiu sobre altres països on aquest tipus de col·laboració resulta més complicada d'establir. Les iniciatives que funcionen actualment a redós d'aquesta idea són les següents:

- Agrupació de la física de la recerca i l'educació de postgrau (SUPA)
- ScotCHEM
- WestCHEM
- EaStCHEM
- Associació d'Investigació d'Edimburg en Enginyeria i Matemàtiques (ERP)
- Associació d'Investigació de Glasgow en Enginyeria (GRP)
- Aliança Marina de Ciència i Tecnologia per Escòcia (pals)
- Associació d'Investigació del Nord (PNR)
- Aliança escocesa per a les Ciències de la Terra, Medi Ambient i Societat (Sages)
- Institut Escocès de Recerca en Economia (SIRE)
- Aliança d'Universitats escoceses en Ciències de la Vida (SULSA)
- Scottish Imaging Network: Una Plataforma per l'Excel·lència Científica (SINAPSE)
- Aliança escocesa per a la Informàtica i les Ciències de la Computació (SICSA)
- Soillse (llengua i cultura gaèliques)

Des del govern escocès s'insisteix molt en aquesta línia, així com en l'increment de la col·laboració entre els centres de recerca i les empreses privades. En aquest sentit crida l'atenció una iniciativa molt recent de la Universitat de Glasgow: oferir al teixit empresarial escocès els resultats de la seva recerca de forma gratuïta.

Finalment, pel que fa a les publicacions, afegir que Thomson Reuters⁷ identifica 11 revistes indexades amb el gentilici "Scottish". Són les següents:

- Scottish birds
- Scottish forestry
- Scottish geographical journal
- Scottish historical review
- Scottish journal of geology
- Scottish journal of political economy
- Scottish journal of theology
- Scottish literary review
- Scottish marine and freshwater science
- Scottish medical journal
- Scottish natural heritage

⁷ <http://ip-science.thomsonreuters.com/>

D'aquestes, però, només 4 s'editen a Escòcia, ja que la resta estan situades a Anglaterra o als Estats Units. Per altra part, de les 83 revistes que contenen el gentilici "British", algunes de les quals es situen en posicions de lideratge en els seus camps, només 2 s'editen a Escòcia.

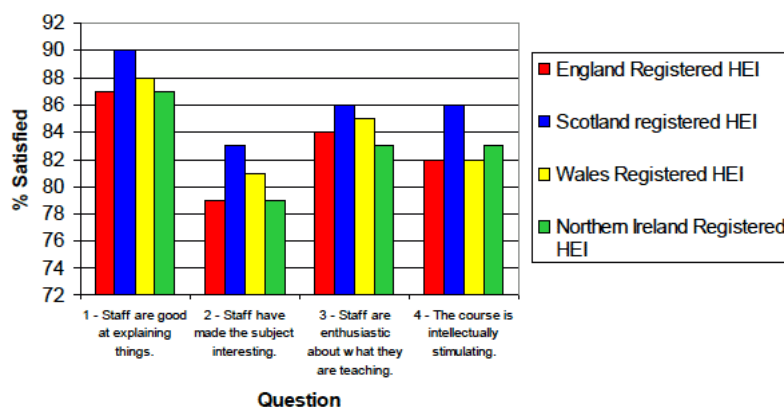
2.4 Indicadors de rendiment i posició en els rankings mundials

Els documents editats per institucions escoceses coincideixen en considerar que el sistema universitari i de recerca escocès aporta bastant més del que li tocaria pel pes que té (*punching above its weight*) i que suposen una aportació essencial per a l'èxit d'Escòcia com a país. També s'afirma que les tres millors universitats escoceses formen part del top 100 mundial. Pel que fa l'impacte econòmic de les universitats, un estudi de l'any 2010 conclou que aquestes⁸:

- Generen un valor de 6.200 milions de lliures, el 6 per cent del PIB d'Escòcia
- Financen 149.000 llocs de treball a temps complet equivalents, 7,6 per cent de la força laboral d'Escòcia.
- Obtenen 500 milions anuals dels fons competitiu per a la investigació.
- Obtenen 500 milions anuals d'ingressos per matrícula d'estudiants internacionals.

Segons l'Enquesta Nacional d'Estudiants 2011 (NSS), la taxa global de satisfacció dels estudiants dins de les institucions escoceses va ser del 86%, en comparació amb el 83% per a les institucions a la resta del Regne Unit. La contribució que aquests estudiants fan a l'economia nacional després de la graduació és també major a Escòcia, ja que els graduats d'Escòcia tendeixen a valorar més positivament el lloc de treball assolit sis mesos després de la graduació que els titulats de qualsevol altra part del Regne Unit. Hi deu tenir a veure el fet que els graduats escocesos tenen també el salari mitjà més elevat i la menor taxa de desocupació.

Gràfic 1: Enquesta Nacional 2010 (RU) als estudiants universitaris sobre docència

Font: National Student Survey 2010, citat a <http://www.scotland.gov.uk/Publications/2010/11/09155920/0>

⁸ Veure: "Review of Higher Education Governance", p. 21.

En termes de satisfacció amb la docència rebuda, els resultats exposats en la taula anterior situen les universitats escoceses clarament per sobre de les seves homòlogues angleses, gal·leses i nordirlandeses pel que fa a la preparació del professorat i la seva capacitat de transmetre entusiasme i generar interès per la matèria treballada.

Si contrastem aquestes fonts amb allò que diuen els rankings els resultats són bons però potser no tant com s'afirma. Tant en el ranking de Shanghai com en el THE World només una universitat arriba a aquest top 100, la d'Edimburg, si bé Saint Andrews i Glasgow no en queden lluny. Si ens referim al ranking de les universitats del Regne Unit, en un dels més utilitzats (The Complete University Guide)⁹ no sembla que les escoceses estiguin per sobre. Només una està entre les 10 primeres, i curiosament aquí la Universitat d'Edimburg es situa en la 16ª posició, després d'haver patit descensos significatius en els darrers dos anys.

Taula 5: Indicadors de qualitat de les universitats escoceses

Rang CUG	Nom de la Universitat	Estàndards d'accés	Satisfacció estudiantil	Valoració recerca	Perspectives laborals	Puntuació total	
2012	2013						
44	46	Aberdeen	397	4.0	2.57	71.5	657
111	95	Abertay Dundee	277	3.9	1.83	48.8	413
43	43	Dundee	371	4.0	2.54	68.2	665
16	13	Edinburgh	470	3.8	2.75	74.5	801
91	84	Edinburgh Napier	290	3.9	1.83	65.4	496
17	21	Glasgow	459	4.1	2.59	77.0	792
81	76	Glasgow Caledonian	331	3.8	2.01	55.5	533
40	38	Heriot-Watt	383	4.0	2.48	71.5	700
84	87	Queen Margaret	328	3.8	1.37	56.8	517
52	51	Robert Gordon	332	4.0	2.06	78.4	609
6	6	St Andrews	515	4.2	2.72	74.1	855
50	45	Stirling	332	4.0	2.41	60.5	610
37	40	Strathclyde	435	3.9	2.45	72.0	710
113	112	West of Scotland	269	3.9	1.84	58.2	394

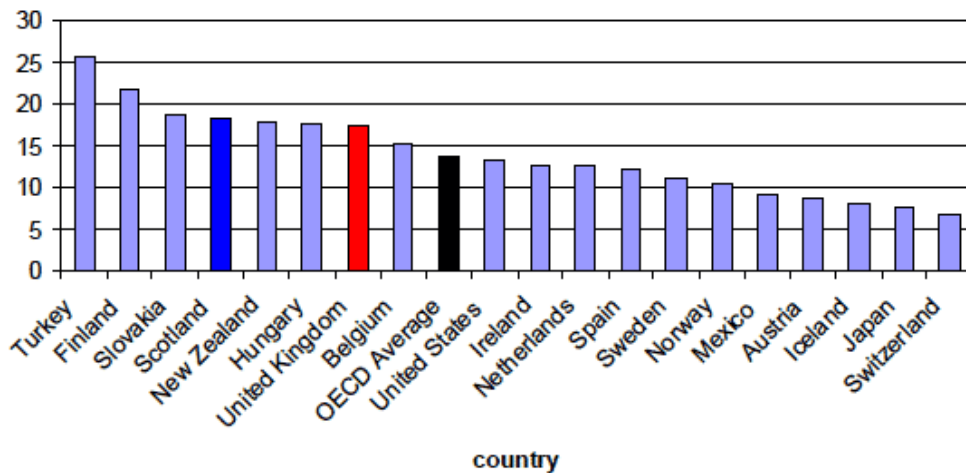
Font: <http://www.thecompleteuniversityguide.co.uk/league-tables/rankings?>

Finalment, pel que fa a l'eficiència del sistema universitari, si es valora a partir d'indicadors estàndard, com la ràtio entre docents i alumnes, l'eficiència

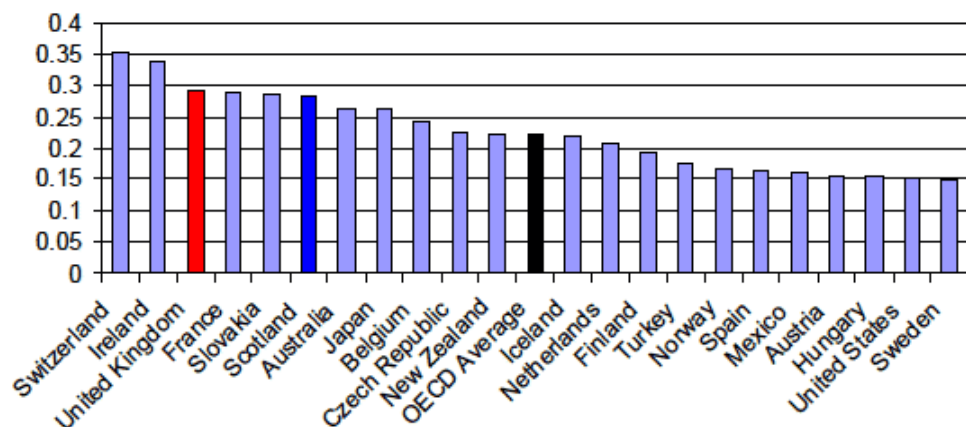
⁹ <http://www.thecompleteuniversityguide.co.uk>

terminal (graduats per estudiant) i el cost econòmic de cada graduat, els resultats són notables; més encara per a un país que té graus de 4 anys¹⁰.

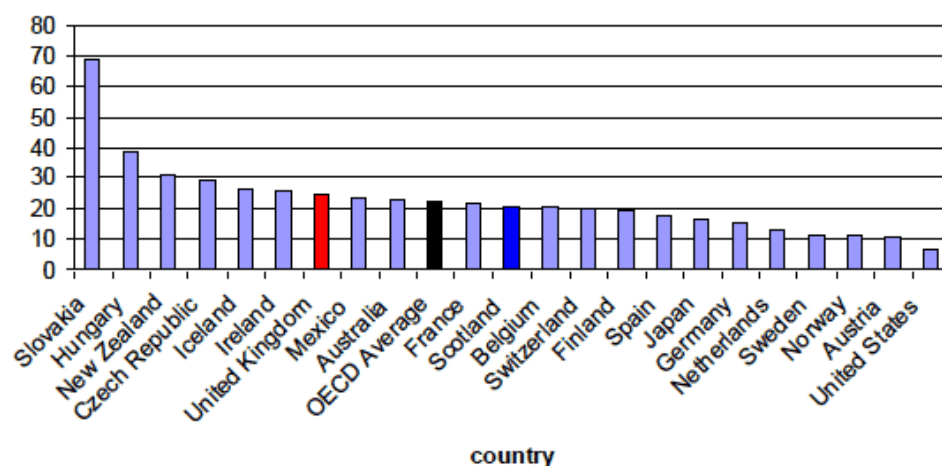
Gràfic 2: Mitjana d'estudiants per docent

Gràfic 3: Ràtio de graduats per estudiant

Gràfic 4: Graduats per milió de dòlars EUA gastats

¹⁰ En els tres gràfics la font és "Effectiveness of Higher Education Institutions".

3. Governança del sistema universitari

3.1 Estratègia política per l'educació superior

En els últims trenta anys (1975 a 2005), de creixement mitjà anual del PIB escocès va ser del 1,8%, molt per sota de països europeus de grandària similar i de la mitjana del Regne Unit (2,3%). Això fa que l'any 2007, coincidint amb l'inici del període 2007-2013 per a la concessió d'ajuts dels Fons Estructurals de la UE, el Govern autònom d'Escòcia opti per un nou enfocament, un Marc d'Acompliment Nacional d'Escòcia (*Scotland's National Performance Framework*) basat en un creixement econòmic sostenible que ofereixi oportunitats per a tots els que viuen i treballen a Escòcia. D'aquí se'n deriven cinc Objectius Estratègics (una Escòcia més rica & justa, més intel·ligent (*smarter*), més sana, més segur & forta i més verda) que fan de paraigua a un conjunt de programes, accions i indicadors per mesurar-ne els resultats. Es considera que les universitats poden contribuir decisivament en un conjunt de factors que són clau per a l'estratègia (Aprentatge i Habilitats, Capital Humà, Ambient de Negocis, Infraestructura & lloc, govern eficaç i equitat).

L'any 2008 un grup de treball format per 11 persones –del govern escocès, les universitats i altres experts- va elaborar i aprovar l'informe *New Horizons*, (Nous Horitzons, Responent als reptes del segle XXI), que trasllada l'estratègia nacional a l'àmbit universitari. En aquest informe el Govern d'Escòcia planteja a les universitats tres reptes molt clars:

1. Les universitats han de demostrar que utilitzen els fons que reben del Govern d'Escòcia per finançar activitats alineades amb el propòsit del Govern d'Escòcia, amb les seves estratègies sobre econòmiques i amb les altres polítiques públiques rellevants.
2. L'oferta formativa de les universitats ha de ser més eficient i flexible (si es tracta de respondre a les necessitats canviants dels estudiants), cosa que demana més capacitat de produir-la a través d'estructures i col·laboracions interinstitucionals diverses. La demanda de més col·laboració es podria fer extensible a la recerca.
3. Les universitats han de contribuir més directament a la generació d'una economia del coneixement de primera classe mundial a Escòcia, mitjançant la incorporació d'una cultura de compromís entre elles i les petites i mitjanes empreses. Això ja passa, però s'ha de fer més flexible.

Per la seva part, els representants de les universitats també van identificar tres reptes, que lògicament tenen a veure, sigui de manera directa o indirecta, al finançament de les universitats:

1. L'any 2028 Escòcia hauria d'estar en el quartil superior de països de l'OCDE en percentatge del PIB invertit en les seves universitats i per a la inversió nacional en investigació, desenvolupament i innovació. Aquests no són objectius excessivament ambiciosos per a un país que aspira a

- desenvolupar una avançada basada en el coneixement, però Escòcia encara no hi arriba.
2. Per tal de satisfer les necessitats de futur d'una economia del coneixement avançada, Escòcia, ha d'aspirar a ser al quartil superior a nivell internacional en taxa de participació en l'educació, i ha d'incrementar substancialment el nombre d'estudiants universitaris, el nombre de postgraus i el nombre d'estudiants dedicats a la recerca.
 3. El fons públic de finançament ha de proveir recursos per a totes les activitats universitàries tradicionals, incloent l'aprenentatge i l'ensenyament, la investigació, l'intercanvi de coneixements i la renovació de la infraestructura, mentre que el fons de finançament *Horizon* ha de proporcionar els recursos necessaris per donar suport al canvi estratègic i per finançar noves iniciatives i projectes, inclosa la inversió en la creació de capacitat.

3.2 Òrgans i estructura

Com moltes coses al Regne Unit, les universitats estan fortament marcades per la història i la tradició. És una institució antiquíssima i vinculada directament a la monarquia, l'anomenat *Privy Council*¹¹ la que pren en consideració les propostes de creació d'universitats i de modificació dels seus estatus¹². Això val tant per a les universitats anteriors a la Llei d'Ensenyament Superior de 1992, corporacions creades per butlla papal o per concessió real, com per a les més recents. També és aquest consell el que aprova l'ús de la paraula "universitat" en el títol d'una institució d'educació superior. En el cas de les 4 universitats antigues el Consell fins i tot intervé en la designació dels membres laics dels seus òrgans de govern.

A cada universitat existeix un "Òrgan de Govern" (*Governing Body*), que assumeix els poders i les corresponents responsabilitats en les decisions sobre personal, instal·lacions i finançament en general. En les universitats antigues l'òrgan de govern normalment s'anomena "la Cort" (*the Court*). En la seva composició hi ha d'haver una majoria de membres (*governors*) "laics"; és a dir, externs i independents de la universitat, tot i que també inclou alts càrrecs de la universitat, membres cooptats, representants del personal i representants dels estudiants. Els membres laics de l'Òrgan de Govern es justifiquen per la seva aportació de visions, coneixements i competències professionals útils per a les funcions de l'òrgan. Les quatre universitats antigues i la de Dundee contemplan també el càrrec de *Rector* (no confondre amb el nostre Rector) per presidir les sessions de l'òrgan de govern. Normalment el *Rector* és elegit pels propis

¹¹ El Privy Council (<http://privycouncil.independent.gov.uk/>) va néixer com a consell assessor de la monarquia, previ a les formes de govern parlamentari. A banda de l'àmbit universitari també intervé en la regulació d'altres tipus de corporacions (sobretot professionals) i en temes judicials. Actualment està format per uns 400 membres, procedents de les diverses elits del Regne Unit, que inclouen membres del govern britànic. Des de l'any 2010 està presidit pel vice-primer ministre, Nick Clegg,

¹² Veure: Onagay i Rees, pp. 5-6.

estudiants. Altrament la presidència de les sessions pot ser atorgada a qualsevol altre membre de l'òrgan de govern, de forma rotatòria.

En segon terme cada universitat disposa d'un consell acadèmic (*Academic Board*), normalment anomenat Senat (*Senate* o *Senatus*) que assumeix la direcció política i la gestió dels afers acadèmics. Els membres del Senat normalment formen part de la universitat: personal acadèmic dels diversos tipus i una certa representació estudiantil. La seva responsabilitat sobre els assumptes acadèmics inclou les normes sobre la investigació, l'ensenyament i l'aprenentatge i els cursos de la institució, cap de la institució. El poder de concedir títols acadèmics, però, recau en l'Òrgan de Govern. Les decisions del Senat que tenen repercussions financeres –la gran majoria!- estan subjectes a l'aprovació de l'Òrgan de Govern. A la inversa, les decisions de l'Òrgan de Govern que tenen implicacions acadèmiques solen ser objecte de consulta amb el Senat, i és el Senat qui normalment les posa en marxa. Els anomenats comitès d'estratègia, creats per planificar el desenvolupament de cada universitat, integren ambdues visions. Formalment, però, qui té el poder últim és l'Òrgan de Govern.

Les quatre universitats antigues i la de Dundee també contempen un òrgan anomenat Consell General (General Council) format per tots els acadèmics i graduats de la universitat. És un consell assessor que té, però, dues importants funcions: nomenar un nombre determinat de membres de l'Òrgan de Govern i nomenar el Cancellier (*Chancellor*). Aquest és un representant laic de l'Òrgan de Govern que assumeix la seva presidència formal i, per tant, la presidència de la universitat com a tal. És un càrrec vitalici amb funcions pràcticament cerimonials.

El Senat està presidit pel *Principal* (aquest sí, el nostre Rector), que és escollit per l'Òrgan de Govern mitjançant un procés de selecció de personal que inclou la publicació d'anuncis, la realització d'entrevistes i fins i tot la utilització de serveis externs de *head hunting*. L'escollit pot ser una persona externa a la universitat, fins i tot d'un altre país. A més de presidir el Senat, el *Principal* –que també porta el títol de *Vice-chancellor*– és el director executiu dels afers acadèmics i administratius de la universitat i és responsable davant l'Òrgan de Govern per l'exercici d'aquests responsabilitats. Entre aquestes hi ha la d'assegurar que la institució compleix amb els termes i condicions les condicions especificades per a l'ús dels fons públics que rep. Per aquesta raó pot ser cridat a prestar declaració davant el Comitè d'Auditoria del Parlament Escocès.

La majoria de Principals disposa d'un grup d'alta direcció que juga un paper molt important en la gestió operativa del dia a dia. També existeixen els vice-principals, normalment designats per l'Òrgan de Govern per un període fix de temps, tot i que en algunes universitats el nomenament es fa amb caràcter permanent. En alguns casos, també, les funcions de vice-principal es combinen amb activitat lectiva.

Finalment esmentar la figura del Secretari i Registrador, que en algunes universitats exerceix de cap dels serveis universitaris, com una peça intermèdia (gerent) entre el *Principal* i els alts directius (vicegerents), i en d'altres com a secretari de l'Òrgan de Govern, del Senat i d'altres òrgans estatutaris de la universitat. També hi ha casos en què exerceix les dues funcions.

3.3 El debat sobre la reforma del sistema

Recentment s'ha dut a terme un procés de revisió de la governança de l'ensenyament universitari a Escòcia, arrel de certes crítiques sobre manca de transparència i de representativitat. El procés, que ha comptat amb la participació activa dels principals actors del sistema universitari escocès, s'ha tancat al gener de 2012 amb el lliurament al Govern Escocès d'un extens informe, del qual destaquen les següents recomanacions¹³:

- La jurisdicció sobre les universitats escoceses hauria de ser transferida del Privy Council a un comitè, subjecte a control parlamentari, format pel Primer Ministre D'Escòcia, el president del sistema judicial escocès (*Lord President of the Court of Session*) i el Fiscal general d'Escòcia (*Lord Advocate*).
- El Parlament escocès hauria de promulgar una llei per establir els principis fonamentals de la governança i la gestió de les institucions d'educació superior (gestionar amb visió a llarg termini, assegurar l'acompliment de la missió, fer un ús adequat dels fons públics, assegurar la participació dels *stakeholders* i de la societat en general i promoure la col·laboració). En el marc d'aquesta llei, la denominació «universitat» hauria de ser reservada a organismes públics independents i acreditats d'acord amb la legislació escocesa. Per altra part, la llei també hauria de definir i consagrar els principis d'autonomia universitària i llibertat acadèmica.
- S'hauria d'establir un Fòrum de l'Educació Superior Escocesa, concebut com un òrgan consultiu, d'acord amb el SFC (Scottish Funding Council) i presidit pel Conseller d'Educació escocès. Val a dir que aquesta recomanació no ha estat ben rebuda per les universitats escoceses.
- Les universitats escoceses no només haurien d'incloure en la seva missió institucional responsabilitats envers la seva regió, juntament amb els seus objectius nacionals i internacionals, sinó també formes d'implicar-se de manera proactiva en benefici del sistema educatiu escocès en el seu conjunt.
- Tot i que l'informe no incorpora l'elecció directa del *Principal*, sí que estima que el procediment per escollir els *Principals* (Rectors) s'hauria d'obrir de tal manera que també hi tinguin una participació significativa el personal i els estudiants. També considera que les decisions sobre la remuneració dels *Principals* i dels alts directius haurien de ser més transparents, acordades per comitès amb implicació de personal i estudiants. En el fons es tracta de limitar la discrecionalitat de les cúpules directives en la fixació de salaris i

¹³ Report of the Review of Higher Education Governance in Scotland, pp. 27-30.

- complements (sobretot bonus), i amb això tallar una evident tendència inflacionista de les remuneracions dels alts directius¹⁴.
- Pel que fa a l'Òrgan de Govern, la selecció dels seus membres externs s'hauria de fer amb publicitat. El seu president hauria de ser escollit de forma democràtica i remunerat raonablement. Les reunions de l'Òrgan de Govern haurien de ser públiques, excepte en determinats casos clarament tipificats.
 - S'hauria d'assegurar la presència en l'Òrgan de Govern d'un mínim de dos estudiants nomenats pel sindicat d'estudiants, i un mínim de dos membres electes del personal, un de la part acadèmica i l'altre de la part administrativa i de serveis. També s'hauria d'assegurar que almenys un 40% dels seus membres siguin dones i, de forma general, que l'Òrgan de Govern reflecteixi la diversitat social. Cap alt directiu de la universitat hauria de pertànyer a l'Òrgan de Govern, excepte el *Principal*. Tots els membres de l'Òrgan de Govern haurien de seguir un programa de formació específic, finançat per la pròpia universitat.
 - El Consell Acadèmic o Senat hauria d'estar format pel *Principal*, pels degans de facultats i escoles (o equivalents) i per un conjunt de membres electes que, a més de ser representatius dels diversos col·lectius i assegurar una participació significativa als estudiants, haurien de constituir la majoria numèrica del Senat. S'aconsella que aquest no superi els 120 membres.
 - El SFC hauria d'encarregar la redacció d'un Codi de Bona Governança per a les institucions d'ensenyament superior, amb la missió, entre altres, de promoure l'eficiència i la transparència del sistema.

Val a dir que actors externs com Universities Scotland o la Royal Society of Edinburgh¹⁵ s'han mostrat moderadament crítics amb l'informe, en considerat que, en general, va en la línia d'ampliar la intervenció del govern i limitar l'autonomia universitària, cercant una homogeneïtzació que des d'aquests sectors es veu com innecessària i potencialment negativa. Per altra part es considera essencial per mantenir la qualitat de la governança universitària que els membres de l'Òrgan de Govern en cap cas actuïn com a representants o delegats d'una entitat o col·lectiu específic, per molt que aquest els hagi proposat, sinó sempre i només a títol personal. Una pregunta que tots es fan al capdavant és: si se suposa que el sistema universitari escocès funciona tan bé, com es justifica la introducció de tants canvis? Està per veure qui acabarà imposant-se en aquesta pugna entre interessos polítics i interessos corporatius, amb el rerefons d'una visió bastant compartida sobre el futur de l'ensenyament superior a Escòcia.

¹⁴ http://www.heraldscotland.com/mobile/news/home-news/axe-bonuses-and-limit-pay-of-university-principals-says-government-report.16564569?_f73ea162f0ed315f3d7f8e2c79a2a4144091a128 La remuneració mitjana dels principals de les universitats escoceses va ser de 225.000 £ (més de 300.000 €) al curs 2008-09, amb un increment del 8% (un 0,5% per a la resta del personal).

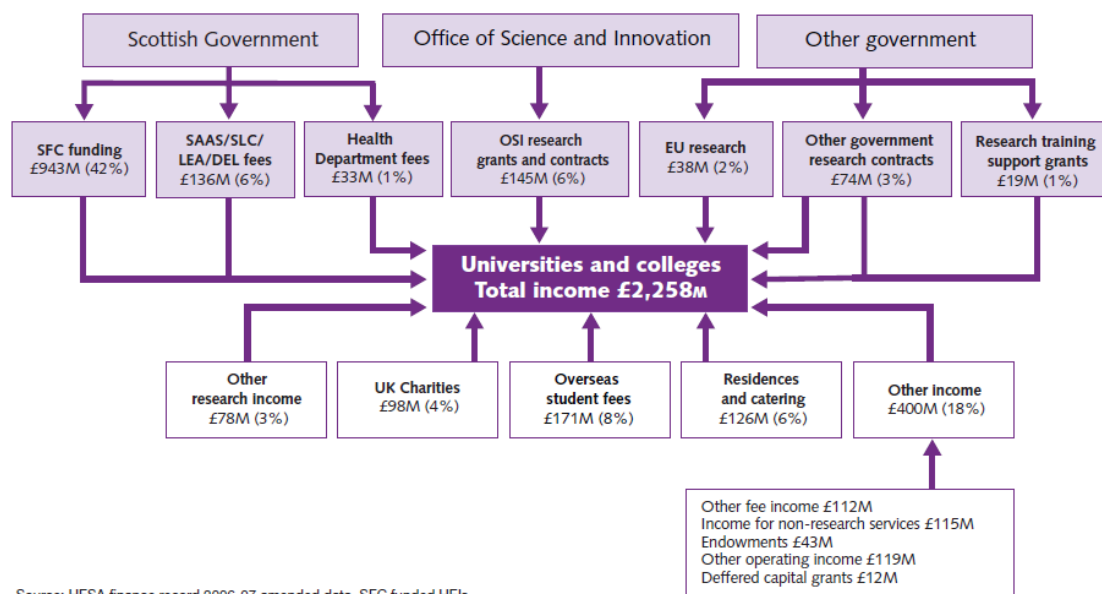
¹⁵ http://www.universities-scotland.ac.uk/uploads/US_GovResponse_FINALWEB031011.pdf i http://www.royalsoced.org.uk/cms/files/advice-papers/2012/AP12_02.pdf. Veure també: <http://registrarism.wordpress.com/2012/03/28/the-imperfect-university-reviewing-higher-education-in-scotland/>

4. Finançament dels sistema universitari.

4.1 L'especificitat escocesa en el finançament universitari

Les universitats escoceses són fortament dependents dels recursos públics. Tal i com es pot observar en el següent gràfic, al curs 2006-2007 les transferències procedents del sector públic cobrien 2/3 parts de la despesa total. En aquell moment només els estudiants extracomunitaris (overseas) pagaven matrícula, que aportaven un 8% dels ingressos¹⁶.

Gràfic 5: Fonts de finançament de les institucions d'ensenyament superior (2006-2007)

Source: HESA finance record 2006-07 amended data, SFC funded HEIs

Als últims anys la situació ha anat canviant. A Escòcia les universitats són de les institucions públiques que més han aconseguit diversificar les seves fonts d'ingressos, ja que si en la dècada de 1990 més del 70 per cent dels ingressos provenien de subvencions públiques, en l'actualitat la xifra estaria al voltant del 46 per cent. Amb aquesta dada es vol contrarestar d'alguna manera les crítiques recurrents a l'excessiva dependència que s'afirma que tenen l'economia i la societat escoceses respecte al sector públic.

Aquesta reducció en nombres relatius s'ha aconseguit, aparentment, a través de tres vies:

¹⁶ Aquestes taxes van créixer notablement a partir de 1980, quan es va determinar que els estudiants estrangers havien de cobrir amb la matrícula el cost total dels seus estudis.

- Increment dels ingressos per matrícules universitàries, captant més estudiants d'ultramar i, des del curs 2011-2012, cobrant matrícula als estudiants no escocesos del Regne Unit.
- Intensificació de l'activitat de recerca, reforçant el paper central de les universitats en aquest punt.
- Guanys en eficiència, mitjançant procediments de seguiment i avaluació continuada que porten a un millor ús dels recursos disponibles.

Altres fonts d'ingressos menors però significatives són:

- Donacions i fundacions, especialment a través d'antics alumnes
- Patrocini de càtedres en àrees d'interès per certes empreses)
- Interessos meritats sobre els saldos d'efectiu i inversions
- Ingressos de l'explotació dels resultats de les investigacions o invencions que tinguin aplicacions comercials
- Contractes d'ensenyament per a clients específics (infermeria i altres professions relacionades amb la medicina, educació avançada, formació professional contínua, formació inicial del professorat)
- Cursos especials de curta durada
- Lloguer d'espais (sales d'actes, residències en temps estival...).

Cal dir que la importància d'aquestes altres fonts d'ingressos varia molt d'institució a institució.

Per altra part s'ha de tenir en compte que el fet de tenir caràcter benèfic (charitable)¹⁷ atorga a les universitats escoceses un seguit d'avantatges econòmics:

- Més oportunitats en la captació de fons
- Moltes fundacions només poden finançar institucions de caràcter benèfic¹⁸
- Avantatges fiscals en relació amb l'impost sobre la renda, l'impost de societats i altres impostos i taxes.
- Exempció de l'IVA en l'activitat de provisió d'educació i recerca

Tanmateix caldrà veure com respon un sistema encara molt dependent del suport públic a les fortes i creixents retallades en la despesa pública que està vivint el conjunt del país des de l'any 2010. Sembla que les universitats ja fa anys que són conscients del problema financer que els podria venir a sobre i es

¹⁷ Els requisits bàsics que els membres dels òrgans de govern han de tenir en compte per mantenir-lo són:

- Actuar en interès de la institució.
- Intentar, de bona fe, assegurar que la institució operi d'una manera que sigui consistent amb el seu objecte o finalitat social.
- Actuar amb la cura i la diligència que és raonable esperar d'una persona que gestiona els assumptes d'una altra persona.

La regulació i supervisió de les entitats benèfiques també està en mans d'una autoritat escocesa, d'acord amb una llei de 2005.

¹⁸ Com per exemple la Fundació Carnegie, que disposa de recursos més que considerables per a l'atorgament de beques a l'estudi i a la recerca. <http://www.carnegie-trust.org/our-award-schemes/research-funding.html>

van avançar adoptat la Iniciativa de Govern Eficient (EGI), que en els darrers tres anys ha aconseguit¹⁹:

- Alliberar 123 milions de lliures amb mesures d'eficiència
- Estalviar 17,5 milions de lliures per any mitjançant la contractació conjunta de serveis
- Desenvolupar un centenar llarg de serveis compartits i altres col·laboracions
- Dotar-se d'una infraestructura compartida en l'àmbit de les TIC

Les universitats escoceses afirmen amb rotunditat que "més del mateix" ja no serà suficient i que l'eficiència serà un aspecte encara més important en el futur. Les dades que aporta el següent apartat ens permetran fer-nos un dibuix més acurat de la qüestió.

4.2 Un ens clau: Scottish Funding Council

El Consell Escocès de Finançament o SFC²⁰ (en realitat *Scottish Further and Higher Education Funding Council*) és un ens públic no departamental del Govern Escocès. Va ser creat per la Llei d'Educació Avançada i Superior Escocesa de 2005, i suposava la unificació de dues agències preexistents. La seva funció és proveir finançament per a les activitats de formació avançada (col·leges) i superior (universitats), així com per a la recerca. De fet, el SFC és, amb diferència, el principal finançador d'aquestes activitats, i els seus recursos provenen "d'una subvenció aprovada anualment pel Parlament Escocès".

És responsabilitat del SNF determinar com la subvenció es distribuirà entre les diferents institucions educatives. En aquest sentit cada any determina:

- El nombre total d'estudiants que es finançaran
- L'import de la subvenció incondicionada (block grant) per a l'ensenyament i la investigació assignada a cada institució
- El finançament especial vinculat a objectius estratègics: import i finalitats.

Pel que fa al finançament de la docència, el SFC proveeix fons per cobrir costos directes i indirectes, incloent els costos de personal acadèmic, administratiu, tècnic i de suport, així com instal·lacions, allotjament, equip i materials. El finançament s'assigna mitjançant una fórmula que té en compte el nombre d'estudiants en una institució i el preu establert per a cada matèria d'estudi.

Quant al finançament de la recerca, el principal criteri que el SFC té en compte és el de la qualitat, que com hem vist s'avalua periòdicament en l'anomenat Exercici d'Avaluació de la Recerca (RAE). La quantitat de diners assignada pel SFC a una institució es determina, en primer terme, per la qualitat del treball presentat a la més recent RAE (any 2008), i en segon terme pel volum de recerca, mesurat pel nombre de recercadors avaluats i altres indicadors de

¹⁹ En aquest punt veure l'informe "Working smarter. The next level of university efficiencies"

²⁰ <http://www.sfc.ac.uk/>

volum. El RAE ha estat substituït per l'anomenat Marc de Recerca d'Excel·lència²¹, que farà la seva primera avaluació l'any 2014. Per altra part, el SFC distribueix quantitats creixents de fons per al desenvolupament de la recerca en àrees noves i estratègiques, la transferència de coneixement i la col·laboració entre institucions (el ja esmentat *pooling of research*).

El SFC també contempla partides específiques per finançar altres tipus d'activitats, així com inversions en equipament. En aquest darrer cas, però, només es finança fins a un màxim d'un terç del cost previst; la resta ha de ser finançat per les universitats amb fons propis, préstecs o bons.

El Govern Escocès pot imposar condicions que han de complir les institucions receptores dels recursos; condicions referides, entre altres coses, a la imposició de taxes i el nivell d'aquestes. El Govern, però, no pot imposar condicions específiques, referides a institucions individuals, ni en qüestions com l'oferta d'estudis, els programes de recerca, la contractació de personal o l'admissió d'estudiants.

En tot cas el SFC té la comesa d'assegurar que les institucions receptores facin un bon ús dels fons, que sigui coherent amb els objectius declarats. Per això el SFC s'assegura, a través d'un seguiment molt estricte, que les universitats desenvolupin de forma adequada un conjunt d'elements clau:

- La planificació estratègica
- Bona governança i gestió en el conjunt de la institució
- La supervisió financera
- L'avaluació de la qualitat
- La gestió de les queixes
- L'ús de l'estructura de crèdit i qualificacions promoguda per la SFC
- Tenir en compte les necessitats educatives i de suport dels que són i dels que voldrien ser estudiants
- Tenir en compte els estudis impartits en altres institucions en la planificació de la pròpia oferta.

El SFC no només aporta control, sinó que també dóna suport als processos de planificació estratègica, al desenvolupament dels recursos humans i a la difusió de bones pràctiques. El president executiu del SFC és responsable dels actes de l'agència davant Parlament escocès, on pot ser citat per la comissió de Comptes Públics o la d'Auditoria. També poden ser citats, si s'escau, els responsables de les universitats.

La creació del SFC va suposar un fort impuls al finançament públic de les universitats, les quals, coincidint amb la fase final del darrer cicle de creixement econòmic, van créixer notablement en pressupost i activitat. Tanmateix, com es pot apreciar en la següent taula, al curs 2010-2011 i, sobretot, al curs 2011-12, el SFC ha hagut de posar el fre i assumir un 15% de reducció en les aportacions, les quals s'han concentrat en els recursos per a inversions i en la subvenció general per a la docència, mentre que la recerca s'ha mantingut

²¹ <http://www.sfc.ac.uk/research/ResearchExcellence/ResearchExcellenceFramework.aspx>

força estable i només han augmentat els fons estratègics per a la docència, tot i que en termes absoluts suposen una quantitat relativament petita.

Taula 6: Aportacions efectuades pel SFC a les universitats escoceses (milions £)

Concepte	2009/10	2010/11	2011/12	Var. 10/12	Var. %
General Docència	671,1	677,6	607,2	-63,9	-9,5
General Recerca i Transf.	241,9	244,0	242,6	0,7	0,3
General Inversions	88,6	48,6	20,5	-68,1	-76,9
Condicionat	36,9	14,0	20,2	-16,7	-45,3
Estratègic Docència	25,2	28,0	35,6	10,4	41,3
Estratègic Inversions	31,0	25,9	8,7	-22,3	-71,9
Estratègic Recerca i Transf.	59,6	57,0	46,0	-13,6	-22,8
Altres	28,2	29,5	18,4	-9,8	-34,8
Total	1.183,6	1.124,4	999,2	-184,4	-15,6

Font: Facts and Figures, pp. 16-17

Finalment, l'anàlisi comparativa amb les altres parts del Regne Unit ens permet constatar amb xifres els efectes de la diferent política seguida en relació amb les taxes universitàries. Sembla que al curs 2008-09 la recerca va permetre a les universitats escoceses cobrir en bona part la menor recaptació en taxes.

Taula 7: Ingressos de les univ. a Escòcia i a la resta del Regne Unit (RUK), 2008-09 (milions £)

	Escòcia	Pes relatiu	RUK	Pes relatiu
Ingressos totals	2.663,203	100,00%	22.676,462	100,00%
Subvencions per docència	680,464	25,55%	5.074,098	22,38%
Taxes universitàries estudiants propi país i UE	274,801	10,32%	4.243,536	18,71%
Ingressos per recerca	574,103	21,56%	3.570,479	15,75%
Altres ingressos	1.133,835	42,57%	9.788,349	43,17%

Font: <http://www.scotland.gov.uk/Publications/2010/11/09155920/0>

4.3 Altres formes de finançament de la recerca

Les universitats tenen altres vies per finançar la seva activitat de recerca, com són les subvencions i contractes dels Consells de recerca, els amb empreses privades i amb òrgans governamentals, les fundacions i la Unió Europea.

Els Consells de Recerca estan establerts per al conjunt del Regne Unit i són finançats pel govern britànic. N'hi ha set:

- CR d'Arts i Humanitats
- CR de Biotecnologia i Ciències Biològiques

- CR d'Economia i Societat
- CR d'Enginyeria i Ciències Físiques
- CR d'Investigació Mèdica
- CR del Medi Natural
- C. d'Instal·lacions Científiques i Tecnològiques

Finalment assenyalar que el Govern Escocès (que té competències plenes en matèria de salut) dona, a través de les autoritats sanitàries, un suport addicional significatiu a l'ensenyament i la recerca en medicina, odontologia i altres temes de salut. Això permet a les universitats i els hospitals associats instal·lacions i serveis d'alta qualitat.

5. Estudiants a Escòcia

5.1 Evolució del nombre d'estudiants

En la darrera dècada el nombre d'estudiants ha viscut un increment continuat, increment que ha estat més significatiu en els estudis de postgrau.

Taula 8: Nombre d'estudiants per tipus d'estudis

Curs	Tots els nivells	Nivell d'estudis				
		Postgrau		Grau	Subgrau (prep.)	
		Postgrau de recerca	Postgrau d'especialització	Grau	HNC/HND	Altres educació avançada
2000-01	187.990	8.085	28.190	111.935	1.635	38.145
2001-02	205.505	8.330	31.325	116.215	6.480	43.155
2002-03	205.010	8.395	32.120	120.045	5.105	39.345
2003-04	213.510	8.565	34.925	132.580	5.085	32.355
2004-05	217.945	8.420	34.930	132.595	4.780	37.215
2005-06	222.090	8.650	38.535	135.470	4.445	34.990
2006-07	230.100	9.360	42.880	133.180	4.345	40.330
2007-08	224.855	9.615	42.115	131.645	5.085	36.395
2008-09	231.260	9.935	42.660	137.040	4.745	36.875
2009-10	237.765	10.665	44.165	145.535	4.540	32.855

Font: Higher Education Students and Qualifiers at Scottish Institutions 2010-11.

<http://www.sfc.ac.uk/statistics/PublishedStatistics/PublishedStatisticsHEStudentsQualifiers1011.aspx>

Taula 9: Nombre d'estudiants en cada universitat

	2000-01	2008-09	2009-10	% canvi 09/10	% canvi 01-10
Total	187.990	231.260	237.765	2,8	26,5
Aberdeen, The University of	10.515	14.855	15.535	4,6	47,7
Abertay Dundee, The University of	4.615	4.050	4.200	3,7	-9,0
Dundee, The University of	12.210	15.520	16.195	4,3	32,6
Edinburgh College of Art	1.625	1.550	1.675	8,1	3,1
Edinburgh, The University of	23.100	24.525	25.690	4,8	11,2
Glasgow Caledonian University	14.410	18.410	17.670	-4,0	22,6
Glasgow School of Art	1.500	1.765	1.785	1,1	19,0
Glasgow, The University of	22.585	24.240	25.600	5,6	13,3
Heriot-Watt University	6.855	10.430	11.295	8,3	64,8
Edinburgh Napier University	12.765	13.645	14.100	3,3	10,5
Northern College of Education ²	3.105	-	-	-	-
Open University, The	13.740	15.765	16.855	6,9	22,7
Paisley, The University of ³	10.300	-	-	-	-
Queen Margaret University, Edinburgh	4.235	5.045	5.400	7,0	27,5
Robert Gordon University, The	10.315	13.625	13.715	0,7	33,0
Royal Scottish Academy of Music and Drama, The	630	765	790	3,3	25,4
Scottish Agricultural College	830	810	1.005	24,1	21,1
St Andrews, The University of	7.055	9.275	9.135	-1,5	29,5
Stirling, The University of	8.325	10.125	10.870	7,4	30,6
Strathclyde, The University of	19.280	21.300	21.310	0,0	10,5
The West of Scotland, The University of ^{1,3}	-	17.895	17.425	-2,6	-

Font: Higher Education Students and Qualifiers at Scottish Institutions 2010-11.

Arrel de la crisi econòmica, afegida a la ferma voluntat del Govern Escocès de no introduir taxes universitàries, va fer témer en un primer moment que es podria produir una "allau" d'estudiants del Regne Unit no escocesos a la recerca de places d'estudi gratuïtes. La posterior introducció de taxes per a aquests estudiants, justificada tant per evitar que Escòcia fos vista com un lloc d'universitats "barates" com per garantir-ne el finançament, ha desfermat una certa "guerra de preus" entre les universitats escoceses²². Les més prestigioses, com Saint Andrews o Edimburg, els han situat al màxim permès (9.000 £/any)²³, mentre que d'altres que també estan a un alt nivell i volen créixer, com la de Glasgow, els ha situat a 6.500 £/any i estan constatant una major demanda. De tota manera, atesa l'alta mobilitat de la societat britànica i

²² <http://www.heraldscotland.com/mobile/news/education/fight-for-university-places-as-scots-applications-soar.16604094>

²³ Tenint en compte que els estudis de grau a Escòcia duren 4 anys, en aquests casos l'import total acaba sent bastant més alt que en les universitats angleses (36.000 £ vs. 27.000 £).

la seva obsessió pels *rankings*, les universitats de prestigi segueixen atraient molts més candidats que places disponibles (en el cas de Saint Andrews la proporció és de 8 a 1).

5.2 El sistema de beques²⁴

Els estudiants escocesos que estudien a Escòcia, a banda de no pagar matrícula, poden obtenir préstecs per finançar els seus estudis, en funció de la renda de la llar. El màxim és 5.570 £ a l'any per als que viuen fora de la casa familiar i de 4.585 £ per als que hi viuen. El mínim, sigui quin sigui el nivell d'ingressos, és de 620 £ a l'any per als que viuen a casa i de 940 £ per als que no. També es concedeixen beques no reemborsables de fins 2.640 £ per a estudiants de famílies de baixos ingressos, així com un préstec addicional de fins a 810 £. L'associació d'Estudiants Independents també concedeix beques de fins a 1.000 lliures a l'any, també en funció dels ingressos familiars, que substitueix part del préstec d'estudiant.

Enguany hi ha hagut una polèmica entre el Govern d'Escòcia i les universitats per la intenció del primer de crear quotes per a estudiants procedents d'entorns desfavorits, que les universitats haurien de complir o pagar una multa²⁵. Aquestes ho rebutgen al·legant, bàsicament, que això incrementaria els costos i posaria en risc la competitivitat de les universitats; i en segona instància que els problemes de l'escàs accés d'aquest col·lectiu a les universitats (8% en contraposició amb el 50% dels joves dels barris benestants) cal cercar-los en la desmotivació que es genera durant l'etapa escolar, sobretot en la secundària.

Els estudiants anglesos que estudien a Escòcia (que paguen matrícula de fins a 9.000 £/any) poden accedir a una beca de subsistència de fins 3.250 £ anuals, disponible en el seu nivell màxim per als estudiants amb ingressos familiars de fins a 25.000 £; les beques parcials estan disponibles per a aquells amb uns ingressos familiars de fins a 42.600 £. També és possible obtenir un préstec de fins a 5,500 £, però no és acumulable a la beca. Els estudiants poden també obtenir beques, borses o premis concedits per la pròpia universitat on cursaran els estudis. Finalment, el Programa Nacional de Beques ajuda als estudiants amb uns ingressos familiars inferiors a 25,000 £.

Els estudiants d'altres països de la Unió Europea no paguen matrícula però no tenen dret a l'obtenció d'ajuts.

²⁴ <http://www.scotland.gov.uk/Topics/Education/UniversitiesColleges/16640/financial-help>

²⁵ <http://www.studentnewspaper.org/news/1668-universities-criticise-political-involvement-in-admissions>

5.3 Inserció laboral després dels estudis

L'Agència d'Estadístiques d'Educació Superior (HESA) britànica fa un seguiment de les destinacions dels graduats universitaris de tot el Regne Unit, el sisè mes després de la seva graduació. Les dades obtingudes són publicades i esdevenen l'indicador més fiable i robust sobre la inserció laboral dels estudiants. Aquestes dades, però, es desglossen per origen dels estudiants, i no pas pel lloc on han estudiat.

L'ocupabilitat dels estudiants és una prioritat clau per a les universitats d'Escòcia i està integrada en les estratègies d'ensenyament i aprenentatge de totes les universitats. I certament, les universitats inverteixen recursos importants a assegurar una alta taxa de resposta per assegurar que l'enquesta sigui representativa. La darrera enquesta, feta als graduats del curs 2010-2011, va copsar les respostes de 19.000 graduats escocesos²⁶.

Amb els resultats obtinguts aparentment es constata que, si bé els graduats universitaris no han estat immunes a la recessió, que segueixen demostrant una major capacitat de recuperació en el mercat laboral que altres joves de 16-24 anys.

Pel que fa als joves que s'han graduat en universitat d'Escòcia els resultats de l'estudi van mostrar que:

- Tenien primers salaris més alts que la mitjana del Regne Unit. (21.500 £ en comparació amb una mitjana del Regne Unit de 21.000 £).
- Tenien els nivells més baixos d'atur que al conjunt del Regne Unit. La taxa d'atur suposa un 7% per als graduats d'Escòcia enfront del 9% al Regne Unit i el 10% a Anglaterra.

²⁶ Graduate Employment (Briefing elaborat per Universities Scotland) <http://www.universities-scotland.ac.uk/uploads/GraduateEmployability.pdf>

6. Estudi de cas: La Universitat d'Edimburg

“Una de les 20 millors universitats del Món”

6.1 Presentació i dades generals

Fundada l'any 1583, la Universitat d'Edimburg és la més gran d'Escòcia en nombre d'estudiants, vorejant els 30.000. Es descriu ella mateixa com una universitat àmplia i diversa, de recerca intensiva i amb un clar compromís amb l'excel·lència en l'ensenyament i l'aprenentatge. La Universitat també es descriu com clarament escocesa, però d'abast i aspiracions globals. De fet, al voltant del 30 per cent dels estudiants provenen de més de 120 països diferents, més enllà del Regne Unit. La Universitat compta amb una estratègia explícita per augmentar la seva proporció d'estudiants internacionals i el nombre d'estudiants de postgrau, tant en el vessant d'especialització com en el d'investigació. En aquest sentit, la Iniciativa d'Educació a Distància, promoguda actualment per la Universitat d'Edimburg, està dirigida a incrementar el nombre d'estudiants de postgrau d'especialització.

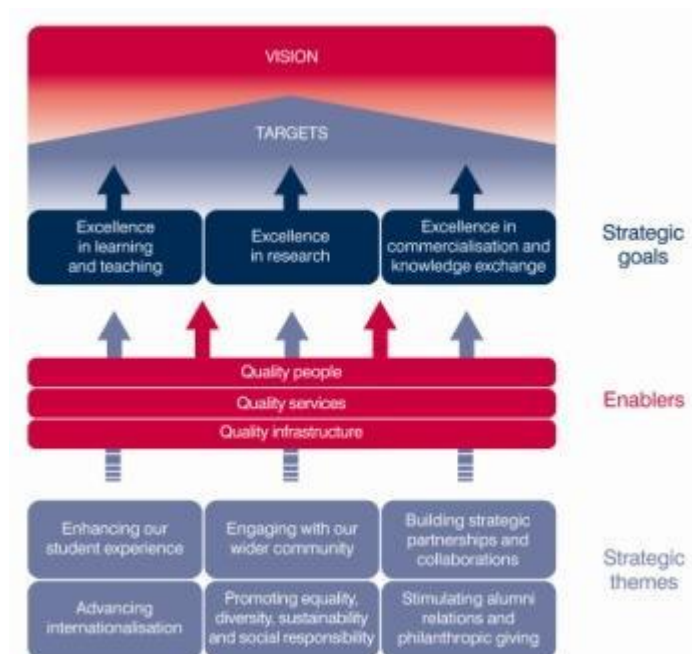
En l'àmbit de recerca la darrera avaluació efectuada a escala del Regne Unit (*Research Assessment Exercise, RAE2008*)²⁷ va situar el 63% de l'activitat investigadora de la Universitat d'Edimburg en les categories més altes (4* i 3*), de la qual un terç va obtenir el reconeixement de "líder mundial". Això va situar la Universitat en el top 5 del Regne Unit i número 1 a Escòcia pel volum de recerca de 4* i "líder mundial". De fet, el 37% de la investigació d'Escòcia de 4* es va fer en aquesta Universitat. Tot plegat va reforçar la posició de la Universitat en el top 20 mundial, d'acord amb l'índex de la Times Higher Education²⁸. El paquet de recerca presentat a avaluació va ser un dels més grans i complets del Regne Unit: 1.684 recercadors (més del 90% del personal acadèmic de la institució) de 39 àrees temàtiques. Les àrees més destacades van ser medicina, veterinària, lingüística i literatura anglesa. Pel que fa a la recerca col·laborativa, diversos projectes van obtenir resultats de primer nivell, com el presentat amb la Heriot Watt University en matemàtiques o el de química (EaStChem) amb la Universitat de St Andrews.

El pla estratègic de la Universitat 2008-2012 incorpora una visió²⁹ que parteix de la identificació de sis temes estratègics els quals, amb el suport de tres factors "facilitadors" (*enabler*) clau, han de portar a l'excel·lència en docència, recerca i comercialització/intercanvi del coneixement generat.

²⁷ <http://www.rae.ac.uk/>

²⁸ Com es podrà constatar en el següent apartat, en els rankings més utilitzats habitualment per "ordenar" les universitats del món la Universitat d'Edimburg no apareix entre les 20 primeres.

²⁹ <http://www.ed.ac.uk/schools-departments/governance-strategic-planning/strategic-planning/realising-our-vision>

L'estratègia general té un reflex evident en la missió (*Mission Statement*) que declara la Universitat en relació amb la qualitat i els recursos humans ("assegurar una cultura d'alt acompliment mitjançant el suport a tot el personal per desenvolupar tot el seu potencial com a partícips directes de l'èxit de la Universitat"), que es concreta en:

- Crear i fomentar una cultura d'acompliment, que fomenti i reconegui l'èxit
- Garantir la capacitació i la planificació dels relleus (generacionals) per desenvolupar i retenir personal excel·lent
- Establir una cultura de desenvolupament personal i professional
- Donar suport i cultivar una ètica de lideratge i gestió d'alta qualitat.
- Assolir una dotació de personal sostenible i diversa, que satisfaci les necessitats de la Universitat i reflecteixi la seva posició com a institució global
- Incorporar una cultura de comercialització i d'empresa
- Integrar la sostenibilitat i la responsabilitat social com a principis fonamentals que informen el treball i l'oferta educativa de la Universitat

6.2 Governança: Composició dels òrgans de govern de la Universitat

La Universitat d'Edimburg compta amb un sistema de govern complex, basat en tres òrgans col·legiats: L'Òrgan de Govern (The Court), El Senat (Senatus Academicus) i el Consell General (General Council). Atès que les funcions ja han estat exposades en la part general, en aquest punt ens limitem a reproduir la relació de membres, per tal de fer evident tant la riquesa d'orígens i de visions, així com la gran complexitat que suposa aquest sistema.

Taula 10: UEd. Membres de l'Òrgan de Govern (University Court) 2012-2013³⁰

<ul style="list-style-type: none"> • <i>Mr P McColl (2012 - 2015) The Rector</i> • <i>Professor Sir Timothy O'Shea The Principal</i> • <i>Sheriff Principal Edward Bowen (2011 - 2015) Chancellor's Assessor</i> <p>Proposats pel General Council:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Mr A Johnston (2011 - 2015) Formerly with Inveresk Research</i> • <i>Professor A Smyth (2007 - 2015) Formerly director of Training for Psychology Services, NHS Education for Scotland</i> • <i>Mrs M Tait (2001 - 2013) Public service on, inter alia, Lothian Children's Panel, the General Teaching Council for Scotland and the Scottish Legal Aid Board</i> <p>Proposats pel Senat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Dr M Aliotta (2008 - 2012) School of Physics and Astronomy</i> • <i>Professor J Ansell (2010 - 2012) Professor of Risk Management</i> • <i>Professor D J Finnegan (2004 - 2014) Biological Sciences</i> • <i>Professor A Harmar (2011 - 2014) Professor of Pharmacology</i> <p>Proposats per l'Ajuntament d'Edimburg:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>The Rt Hon D Wilson (2012 - 2017) Lord Provost</i> <p>Membres cooptats:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Mr D Bentley (2012 - 2015) Retired Chief Accountant of Standard Life</i> • <i>Dr R Black (2012 - 2015) Retired Auditor General for Scotland</i> • <i>Mr P Budd (2009 - 2015) Chairman of Arup Scotland</i> • <i>Dr C Masters (2011 - 2014) Director of John Wood Group PLC</i> • <i>Mr L Matheson (2012 - 2015) Managing Director, Products & Marketing, UK Retail, The Royal Bank of Scotland</i> • <i>Professor S Monro (2007 - 2014) Scientific Director, Our Dynamic Earth</i> • <i>Mrs E Noad (2011 - 2014) Former Director of Social Work and Housing with South Ayrshire Council</i> • <i>Ms A Richards (2007 - 2013) Chief Investment Officer, Aberdeen Asset Management</i> <p>Proposats pel personal no docent:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Mr D Brook (2009 - 2013) Support Services Manager, Corporate Services Group</i> <p>Estudiants:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Mr A Burnie (2012 - 2013) Vice-President (Academic Affairs) Students' Representative Council</i> • <i>Mr J McAsh (2012 - 2013) President Students' Representative Council</i> <p>Observadora:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Ms S Beattie-Smith Rector's Assessor</i>
--

La composició del Senat (*Senatus Academicus*) és la següent:

- El *Principal* i *Vice-Chancellor*. Presideix el Senat i té vot de qualitat.
- Tots els professors de la Universitat.
- Representants electes dels agregats, lectors i professors associats.
- Representants electes del personal de recerca.
- Representants electes dels estudiants.
- Membres ex-ofici, que no es troben en cap de les categories citades abans. Aquests inclouen: subdirectors, caps de les àrees de coneixement (*colleges*), fins a cinc alts càrrecs nomenats per cadascuna de les tres àrees, el bibliotecari major, el director dels serveis informàtics, degans

³⁰ <http://www.ed.ac.uk/schools-departments/governance-strategic-planning/governance/university-court/membership>

(*Heads of Schools*) i fins a nou membres més que estiguin exercint un càrrec a la universitat.

La composició del Consell General és la següent:

- Els graduats de la Universitat
- Els membres de la University Court
- Els professors
- Els lectors i professors associats amb un mínim d'un any d'antiguitat
- Tots els antics membres d'aquests col·lectius, sempre i quan hagin pagat la corresponent quota

L'abril de 2008 el *General Council* tenia 144.670 (!) membres registrats.

6.3 Oferta d'Estudis i nombre d'estudiants

La Universitat d'Edimburg ofereix la gamma més completa d'estudis a Escòcia, i la tercera més completa al Regne Unit. Concretament ofereix 103 dels 144 principals estudis definits per l'Agència d'Estadístiques de l'Educació Superior (HESA). L'activitat acadèmica s'estructura a partir de 3 grans àrees o *Colleges*, de les quals pegen un total de 29 facultats o *Schools* (tot i que en alguns casos també en diuen colleges).

College of Humanities and Social Science

1. Edimburgh College of Art
2. School of Divinity
3. Moray House School of Education
4. School of Health in Social Science
5. School of History, Classics and Archaeology
6. School of Law
7. School of Literatures, Languages and Cultures
8. Business School
9. School of Philosophy, Psychology and Language Sciences
10. School of Social and Political Science
11. School of Economics

College of Science and Engineering

1. School of Biological Sciences (Schedule K)
2. School of Chemistry
3. School of Engineering
4. School of Geosciences
5. School of Informatics
6. School of Mathematics
7. School of Physics and Astronomy

College of Medicine and Veterinary Medicine

1. College of Medicine and Veterinary Medicine (també consta com a subunitat)
2. Royal (Dick) School of Veterinary Studies

3. School of Biomedical Sciences
4. School of Clinical Sciences and Community Health
5. School of Molecular and Clinical Medicine

Una aposta recent de la Universitat en recerca i docència interdisciplinàries són les anomenades **Global Academies**. Són definides com *xarxes globals d'experts en desenvolupament de solucions innovadores per als problemes més punyents del món*. Sorgeixen del reconeixement que els problemes actuals són cada vegada més complexos i internacionals en la seva naturalesa, fet que demana solucions ben pensades i compartides. Les tres acadèmies que s'han creat (Acadèmia Global de Desenvolupament, Acadèmia Global de Medi Ambient i Societat i l'Acadèmia Global de la Salut) reuneixen experts de més de 25 disciplines acadèmiques. També ofereixen estudis interdisciplinaris de postgrau "de primer nivell, per preparar els futurs líders en la lluita contra els desafiaments globals".

Una altra unitat destacable és l'**Institute for Academic Development**, creat l'any 2010 de la fusió del Centre per a la docència i l'aprenentatge, la unitat de transferència de capacitats de postgrau i el programa de desenvolupament de recercadors. Disposa d'un equip estable de 20 persones, a més de nombrosos col·laboradors externs. La missió de l'institut inclou:

- El desenvolupament professional continu i l'intercanvi de bones pràctiques en l'ensenyament, l'aprenentatge i la supervisió
- El desenvolupament de l'aprenentatge per part dels estudiants
- El desenvolupament professional i de competències transferibles
- Suport en el disseny i el desenvolupament dels curricula, dels programes i del seguiment.

Ofereix suport directe a tots els col·lectius de la universitat, mitjançant una àmplia oferta de cursos i d'assessorament. Els temes s'identifiquen i prioritzen a través de discussions amb els comitès de la universitat i del Grup Consultiu de l'Institut, integrat per representants de les tres àrees, juntament amb l'Associació d'Estudiants, *Vice-principals* i els serveis de suport.

Taula 11: Estudiants matriculats a la Universitat d'Edimburg, curs 2011/2012

	Temps complet	Temps parcial	Dones	Homes	Escòcia	Resta Regne Unit	Altres Unió Europea	Altres estranger	Total estudiants
Grau	18.909	1.407	11.766	8.550	8.502	6.100	2.038	3.664	20.316
Postgrau especialització	3.897	2.203	3.645	2.455	1.801	951	952	2.396	6.100
Postgrau recerca	2.592	1.369	1.963	1.998	1.427	662	647	1.225	3.961
Totals	25.398	4.979	17.374	13.003	11.730	7.713	3.637	7.285	30.377

Font: <http://www.docs.sasg.ed.ac.uk/gasp/factsheet/StudentFactsheet310112.pdf>

6.4 Estadístiques d'ocupació i economia de la Universitat

Taula 12: Persones empleades per la Universitat d'Edimburg i equivalències a temps complet (ETC), 1 de juliol de 2012

Col·lectiu	Persones	ETC
Àrea d'Humanitats i Ciències Socials	3.291	1589,56
Àrea de Medicina i Veterinària	2.437	2098,78
Àrea de Ciència i Enginyeria	2.773	1797,71
Grup de Serveis Corporatius	2.008	1370,10
Grup de Serveis d'Informació	650	552,97
Grup de Serveis als Estudiants i als Acadèmics	613	341,20
Total personal	11.772	7.750,32

Font: <http://www.ed.ac.uk/schools-departments/human-resources/about/facts-figures>

Taula 13: Ingressos de la Universitat d'Edimburg (2008/2009)

Tipus d'ingrés	Import (en £)	Pes relatiu
Subvencions del SFC	183.524.000	31,0%
Taxes universitàries i contractes educatius	91.932.000	15,5%
Subvencions i contractes de recerca	174.648.000	29,5%
Altres ingressos	127.041.000	21,5%
Ingressos generats per la propietat	14.388.000	2,4%
Total ingressos	591.533.000	100%

Font: <http://www.docs.sasg.ed.ac.uk/gasp/factsheet/financefactsheet200809.pdf>

Taula 14: Ingressos de subvencions i contractes de recerca desagregats (2008/2009)

Finançador	Import (en £)	Pes relatiu
Regne Unit (consells de recerca)	75.248.000	43,1%
Regne Unit (fundacions)	40.677.000	23,3%
Regne Unit (Administracions central i local, seguretat social)	23.585.000	13,5%
Regne Unit (indústria, comerç i altres corporacions públiques)	10.607.000	6,1%
Unió Europea (governos i ens públics)	15.669.000	9,0%
Unió Europea (altres)	870.000	0,5%
Altres països	4.207.000	2,4%
Altres fonts	3.785.000	2,2%
Total ingressos recerca	174.648.000	100%

Font: <http://www.docs.sasg.ed.ac.uk/gasp/factsheet/financefactsheet200809.pdf>

Taula 15: Despeses de la Universitat d'Edimburg (2008/2009)

Tipus d'ingrés	Import (en £)	Pes relatiu
Costos de personal	328.287.000	55,9%
Altres despeses operatives	231.160.000	39,3%
Amortitzacions	21.957.000	3,7%
Interessos bancaris	6.232.000	1,1%
Total ingressos	587.536.000	100%

Font: <http://www.docs.sasg.ed.ac.uk/gasp/factsheet/financefactsheet200809.pdf>

7. Fitxa comparativa Catalunya - Escòcia

Taula 16: Comparativa Catalunya-Escòcia

	Catalunya	Escòcia
Població 2010	7.290.292	5.222.100
Universitats públiques	8	15 (excloent 3 escoles i Open Univ.)
Ràtio Universitat Pública per milió d'habitants	1,1	2,9
Despesa (M€) Transferències corrents 2010	900,9 (any 2010)	1.4 (curs 2010-2011)
Estudiants matriculats 2010	212.867	221.075 (2010-2011)
Ràtio estudiants matriculats /habitant	0,029	0,042
Graduats/1.000 persones 20-29 anys (2008)	34,54	No disponible
Percentatge inversió en R+D PIB 2010	1,68	1,77 (UK) Eastern Scotland: 0,59 (2009) South Western Scotland: 2,18 (2009) North Eastern Scotland: 3,68 (2009) Highlands and Islands: 0,84 (2009)
Posició als rankings mundials	Shanghai 2010 <ul style="list-style-type: none"> - UB (201-300) - UPF i UAB (301-400) THE World 2011 <ul style="list-style-type: none"> - UB (142) - UPF (155) 	Shanghai 2010 <ul style="list-style-type: none"> - U. Edinburgh (54) - U. Glasgow (151-200) - U. Sant Andrews (201-300) - U. Dundee (301-400) THE World 2011 <ul style="list-style-type: none"> - U. Edinburgh (40) - U. Sant Andrews (103) - U. Glasgow (128) - U. Dundee (140)

8. Referències

Nota: totes les referències són localitzables a Internet introduint el seu títol en un buscador. En molts casos els documents no incorporen data d'edició.

Informes oficials:

- British Council Scotland: "Tracking the university and college experience in Scotland: What do international students think? Comparing the experience, two years on".
- Commission on Scottish Devolution: "Serving Scotland Better: Scotland and the United Kingdom in the 21st Century". 2009.
- Committee of University Chairs (CUC): Guide for Members of Higher Education Governing Bodies in the UK; 2009.
- Research Assessment Exercise: "RAE2008, Results".
<http://www.rae.ac.uk/results/>
- Scottish Government: "Efficiency and Effectiveness of Higher Education Institutions"; 2010.
- Scottish Government: Higher Education Students and Qualifiers at Scottish Institutions 2010-11. An Official Statistics Publication for Scotland.
- Scottish Government: Higher Education Students and Qualifiers at Scottish Institutions 2009-10. An Official Statistics Publication for Scotland.
- Scottish Government: New Horizons: responding to the challenges of the 21st century.
- SFC: "Circular. Indicative college sector financial decisions for academic year 2012-13"; 2012.
- SFC: "Facts and Figures: The 2012 at a glance guide to the Scottish Funding Council"; www.sfc.ac.uk.
- Review of Higher Education Governance: "Report of the Review of Higher Education Governance in Scotland"; Chaired by Professor Ferdinand von Prondzynski; 2012.
- The Royal Society of Edinburgh: The Governance of Higher Education in Scotland: a response to the Governance Review set up by the Scottish Government. 2011.

- Universities Scotland: "Review of Higher Education Governance. Universities Scotland's submission to the Scottish Government's Review of Higher Education Governance"; 2011.
- Universities Scotland: "Graduate Employment"; Briefing. 2012.
- Universities Scotland: "Working smarter. The next level of university efficiencies". 2011.
- Universities Scotland: "Working Smarter. Progress report 2012".

Altres fonts:

- HeraldScotland (diari digital); <http://www.heraldscotland.com>
- The Guardian (secció d'educació); <http://www.guardian.co.uk/education>
- Web oficial del Govern d'Escòcia; home.scotland.gov.uk
- Web oficial de la Universitat d'Edimburg. <http://www.ed.ac.uk>
- Wikipedia. <http://www.wikipedia.org/>

Annex: Altres actors rellevants del sistema

Universities Scotland (Universitats Escòcia).

<http://www.universities-scotland.ac.uk/>

Universitats d'Escòcia treballa per als rectors de les 19 institucions d'educació superior d'Escòcia. Totes les institucions membres estan representades en l'anomenada Comissió d'Universitats d'Escòcia, que es reuneix tres o quatre vegades a l'any. La feina del dia a dia és delegada en un Comitè Executiu, format per un petit grup representatiu del conjunt, i sobretot en el president i el vicepresident (anomenats *Convener* i *Vice-Convener*), escollits pels *Principals* per un mandat de dos anys. El coordinador actual és el Professor Seamus McDaid CBE, *Principal* i *Vice-Canceller* de la Universitat de l'Oest d'Escòcia.

El treball d'Universitats d'Escòcia es divideix en cinc àrees temàtiques:

- Aprenentatge, ensenyament i capacitats
- Investigació i intercanvi de coneixements
- Recursos, govern i administració
- Ampliació de l'accés i igualtat d'oportunitats
- Internacionalització

Cada àmbit compta amb el suport d'un comitè o grup consultiu. Aquests comitès aborden els temes substantius i els passen al Comitè Executiu perquè prengui les decisions pertinents.

Royal Society of Edinburgh. <http://www.royalsoced.org.uk/>

La Reial Societat d'Edimburg (RSE) és l'Acadèmia Nacional d'Escòcia. La seva missió és promoure l'aprenentatge i el coneixement útil per tal d'augmentar el benestar cultural, econòmic i social d'Escòcia i la seva gent. Gelosa de la seva independència, és una font important d'experts en tota la gamma de sectors acadèmics, empresarials i socials a Escòcia. Compta amb més de 1.500 membres (*fellows*) cooptats, ubicats a Escòcia i més enllà.

NUS, National Union of Students (Sindicat Nacional d'Estudiants Escòcia).

<http://www.nus.org.uk/scotland>. És una entitat autònoma, afiliada a NUS del Regne Unit, dedicada a promoure, defensar i estendre els drets dels estudiants. Ser autònoma significa que pot adoptar una posició diferent quant a les campanyes, la política i la tàctica, tenint en compte, sobretot, que estem parlant d'una política, la d'educació, que està transferida al govern escocès. NUS Scotland funciona com una confederació de 55 associacions d'estudiants pertanyents a les diverses universitats i colleges. Tanmateix, hi ha tres associacions d'estudiants que no hi estan afiliades, És reconeguda pel Parlament escocès com la principal veu dels estudiants a Escòcia.

Està dirigida per una junta de 13 membres, en la qual hi ha d'haver representació dels diversos tipus d'estudiants i de les minories més significatives. El president i la meitat d'aquests representants són escollits per mandats de dos anys. Hi ha diversos corrents ideològics. Durant molts anys els presidents van ser del corrent laborista i des del 2007 dels anomenats "independents organitzats". En el període 2009-2011 NUS Scotland afirma haver aconseguit, entre altres coses, aturar els increments de taxes i millorar les beques i els ajuts per als diversos tipus d'estudiants. Es mostra com una organització molt compromesa amb valors progressistes.